

Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 1/2019

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2018

28.2.2019

Sisällysluettelo

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2018	1
1. Toimintakertomus	1
1.1. Johdon katsaus.....	1
2. Tuloksellisuus	5
3. Vaikuttavuus	11
3.1. Toiminnan vaikuttavuus	11
3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	16
4. Toiminnallinen tehokkuus.....	16
4.1. Toiminnan tuottavuus.....	16
4.2. Toiminnan taloudellisuus.....	17
4.3. Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan tulos ja kannattavuus	23
4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	26
5. Tuotokset ja laadunhallinta	27
5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	27
5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	30
6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	34
6.1. Henkilöstömäärä ja -rakenne	35
6.2. Työhyvinvointi	40
6.3. Osaaminen ja aineeton pääoma	42
7. Tilinpäätösanalyysi.....	47
7.1. Rahoituksen rakenne	47
7.2. Talousarvion toteutuminen.....	48
7.3. Tuotto- ja kululaskelma	49
7.4. Tase	54
8. Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma	55
9. Arviointien tulokset.....	56
9.1. Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen tekemät tarkastukset	56
9.2. Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimin tekemät havainnot.....	57
9.3. Ulkopuolisten organisaatioiden tekemät tarkastukset.....	58
9.4. Keskeiset sisäisen valvonnan kehittämiskohteet vuonna 2019	61
10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	62
10.1. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	62
10.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	62

11.	Talousarvion toteumalaskelma	63
12.	Tuotto- ja kululaskelma.....	64
13.	Tase	65
14.	Liitetiedot.....	67
14.1.	Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta.....	67
14.2.	Nettoutetut tulot ja menot	69
14.3.	Arviomäärärahojen ylitykset	70
14.4.	Peruutetut siirretyt määrärahat	70
14.5.	Henkilöstökulujen erittely.....	70
14.6.	Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset.....	71
14.7.	Kansallis- ja käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisvaikutteisten menojen poistot	71
14.8.	Rahoitustuotot ja –kulut.....	71
14.9.	Talousarviotaloudesta annetut lainat	71
14.10.	Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset.....	71
14.11.	Taseen rahoituserät ja velat	71
14.12.	Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut.....	71
14.13.	Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat.....	72
14.14.	Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat.....	72
14.15.	Velan muutokset.....	72
14.16.	Velan maturiteettijakauma ja duraatio.....	72
14.17.	Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	72
15.	Allekirjoitus.....	73

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2018

Rikosseuraamuslaitos vastaa tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta. Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta.

Rikosseuraamuslaitos (Rise) laatii kirjanpitoyksikkönä tilinpäätösasiakirjan, johon sisältyy toimintakertomusosio. Rikosseuraamuslaitoksen kirjanpitoyksikköön kuuluivat vuonna 2018 keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta, täytäntöönpanoyksikkö (TPY) ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskus (RSKK). Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö vastaa rikosseuraamusalueiden ja valtakunnallisten yksiköiden (TPY ja RSKK) tulohajauksesta. Rikosseuraamusalueet ja valtakunnalliset yksiköt ovat laatineet erilliset tuloraportit.

1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on valmentaa rangaistusta suorittavia rikoksettomaan elämään tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin. Tavoitteena on myös oikeusturvan ja yhdenmukaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen lisääminen. Henkilöstöresursseja suunnataan strategiaan ydintehtäviin. Kaikessa rangaistusta suorittavien kanssa tehtävässä työssä korostuu vuorovaikutukseen perustuva muutostyöskentely. Rikosseuraamuslaitoksen tuloksellisuus oli vuonna 2018 tyydyttävällä tasolla suhteutettuna käytettävissä olleisiin resursseihin.

Turvallisesti kohti avoimempaa rangaistusten täytäntöönpanoa -tavoitteen toteutuminen ei ole edennyt tavoitteen mukaiseen suuntaan, vaikka asetetut tavoitteet osittain saavutettiin. Valvotun koevapauden käyttö väheni 3 % edellisestä vuodesta ja vuodelle 2018 asetettua tavoitetasoa ei kyetty saavuttamaan. Avolaitoksien käyttöaste laski ja avolaitoksissa olevien vankien osuus laski hieman edellisestä vuodesta, mutta vuodelle 2018 asetettu tavoitetaso saavutettiin. Rikosseuraamuslaitos kiinnittää jatkossa edelleen huomiota koevapauksien tavoitteen mukaiseen toteuttamiseen ja toiminnan varmistamiseen toteuttamalla valmistelua tasaisemmin eri yksiköissä.

Vankeusvankien toimintaan osallistumista kyettiin lisäämään edellisestä vuodesta ja yli tavoitetason. Vankien sellin ulkopuolella viettämää aikaa ja tätä kautta aktiivisuuden ja toimintoihin osallistumisen määrää pyritään edelleen lisäämään mm. vankien kanssa tehtävää lähityötä kehittämällä.

Vankiloiden lähityötä on kehitetty lähityön kehittämishankkeessa, joka päättyi vuoden 2018 lopussa. Neljässä vankilassa toteutettiin lähityön pilotit, joissa kehitettiin erityisesti vankilaan tulotilannetta ja rangaistusajansuunnitelmaprosessia. Kaikissa suljetuissa

vankiloissa toteutettiin koulutuspäivä koko henkilöstölle, jonka tavoitteena oli luoda pohjaa vankilan lähityön ja vuorovaikutuksellisen työtteen kehittämiseksi. Motivoivan haastattelun koulutusta järjestettiin laajamittaisesti eri rikosseuraamusalueilla. Yksiköihin perustettiin lähityön ohjausryhmät.

Rikosseuraamusasiakkaille tarjottavia palveluita kehitetään palvelukarttatyön avulla. Rikosseuraamusalueet ja yksiköt ovat laatineet palvelukarttakuvaukset nykyisistä palveluistaan. Vuoden 2019 aikana yksiköt määrittelevät tulevaisuuden palvelukartat asiakkaiden tarpeiden pohjalta ja laativat toimenpidesuunnitelmat toimintojen kehittämisestä. Palvelukartat antavat hyvän pohjan palveluiden valtakunnalliselle ja alueelliselle yhdenmukaiselle kehittämiselle, niiden avulla voidaan myös määritellä tiettyjen yksiköiden erikoistuminen erityispalvelujen järjestämiseen.

Rikosseuraamuslaitoksen yksi keskeisistä tavoitteista liittyy aktiivisen verkostoyhteistyön lisäämiseen valtion ja kuntien viranomaisten sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Vankeusaika mahdollisuutena -hankkeessa ja pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa (Aune) on kehitetty eri toimijoiden ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinaatiota sekä palvelujatkumia. Hankkeilla on edistetty myös palveluiden ja tuen järjestämisessä tarvittavan tiedon kulkua eri toimijoiden välillä.

Vankilasta vapautuneiden uusintarikollisuus on vuoden 2018 tietojen mukaan hieman noussut viiden vuoden seuranta-ajalla. Yhdyskuntapalvelun suorittaneiden uusintarikollisuus säilyi edellisvuoden tasolla. Valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen laskee viiden vuoden seurannan jälkeen. Pidemmällä aikavälillä uusintarikollisuutta on vähentänyt Rikosseuraamuslaitoksen ja muiden viranomaisten kuntouttavan työn ohella mm. yleinen rikollisuuden määrän lasku, väestön ikääntyminen ja sitä heijastava rangaistusta suorittavien keski-ikänsä nousu (uusimisalttius vähenee ikääntyessä).

Suomessa vankiluku, yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrä ja tilastoidun rikollisuuden määrä ovat olleet laskusuunnassa viime vuosina. Vuonna 2018 vankimäärä väheni edelleen. Vankiluvun muutokselle ei ole osoitettavissa selkeää yksittäistä selitystä, mutta väestön ikääntyminen ja rikollisuuden muutokset vaikuttavat osaltaan kehitykseen. Vankeusrangaistukset ovat keskimäärin lyhyitä. Kertomusvuonna 54 % vankeusvangeista suoritti rangaistusta vankilassa enintään kuusi kuukautta. Sakon muuntorangaistusta suoritti yht. 1 850 vankia ja suurin osa suoritetuista muuntorangaistuksista oli kestoltaan enintään 30 päivää. Valvotussa koevapaudessa oli päivittäin keskimäärin 207 vankia.

Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden määrä jatkoi edelleen laskuaan. Yhdyskuntapalvelua suorittavien vähäisempi määrä selittyy lähinnä jo pitkään jatkuneella poliisin tietoon tulleiden rattijuopumusten määrän vähentymisellä. Tarkempia syitä yhdyskuntapalvelun määrän laskulle ja valvontarangaistuksen ennakoitua vähäisemmälle käytölle selvitetään vuonna 2018 aloitetussa tutkimushankkeessa.

Ulkomaalaisvankien keskimäärä laskee vuoden 2018 aikana, vuonna 2017 vankiloissa oli keskimäärin 540 ulkomaalaista vankia, kun heitä vuonna 2018 oli keskimäärin 482. Tutkintavangeista ulkomaalaisten osuus on noin kolmannes. Erilaisista kulttuuriympäristöistä saapunut ulkomaalaistaustainen väestö asettaa monenlaisia esimerkiksi kulttuuriin, uskontoon ja kommunikaation liittyviä haasteita Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstölle ja lisää henkilöstön osaamisvaateita ja koulutustarvetta.

Eurooppaan kohdistuneiden terrori-iskujen tutkimusten yhteydessä on todettu vankeuden aikaisen radikalisoitumisprosessin olevan hyvin yleisesti iskujen tekijöiden taustalla. Tätä ehkäistäkseen Rikosseuraamuslaitos on kehittänyt radikalisoitumisen tunnistamista ja sitä ehkäiseviä toimenpiteitä. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tunnistamiseksi kehitetty toimintamalli on otettu käyttöön valtakunnallisesti. Toimintamallin on todettu olevan toimiva malli radikalismihavaintojen tekemisessä.

Rikosseuraamuslaitos vähensi henkilökuntaansa vuosien 2005–2016 aikana yli 500 henkilötyövuodella valtion tuottavuusohjelman ja talouden sopeuttamistoimien vuoksi. Rikosseuraamuslaitokseen kohdistuneet määrärahaileikkaukset vähensivät vangeille järjestettävää toimintaa. Vankien toimintamahdollisuuksien väheneminen on heikentänyt heidän edellytyksiään rikoksettomaan elämään. Eurooppalainen komitea kidutuksen, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun estämiseksi (CPT) sekä eduskunnan apulaisoikeusasiamies ovat ilmaisseet huolensa vankien niukkoihin toimintamahdollisuuksiin. Rikosseuraamuslaitos on kiinnittänyt entistä enemmän huomiota rangaistusten täytäntöpanon yhdenvertaisuuden ja yhdenmukaisuuden toteutumiseen.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön kehittämistyössä kehitettiin henkilöstön osaamista edistämällä sisäistä liikkuvuutta ja uudistamalla osaamisen kehittämisen työkaluja. Kehittämistyössä uudistettiin strategista henkilöstösuunnittelua ja rikosseuraamusalan koulutus kaksivaiheiseksi ammattikorkeakoulutasoiseksi tutkintoväyläksi. Rikosseuraamuslaitoksessa kiinnitettiin erityistä huomioita johtamisen laatuun, jota varten valmisteltiin johtamisen laatukortti, joka otettiin käyttöön vuonna 2018.

Rikosseuraamuslaitoksen uusi asiakastietojen hallintajärjestelmä Roti oli tarkoitus ottaa käyttöön maaliskuussa 2020, mutta hanke tulee viivästymään suunnitellusta aikataulusta. Päätös uudesta valmistumisajankohdasta tullaan tekemään toukokuussa 2019. Asiakastietojärjestelmä Rotin suunnittelun yhteydessä on käyty läpi asiakkaisiin ja vankeihin liittyvät prosessit, niitä on yksinkertaistettu ja yhdenmukaistettu. Tietojärjestelmä ohjaa toimintaa jatkossa aiempaa yhtenäisempiin käytäntöihin, mikä on omiaan lisäämään oikeusturvaa.

Jyväskylän uudisrakennushankkeen sekä Keravan ja Hämeenlinnan vankiloiden rakennushankkeiden suunnittelua jatkettiin. Pelson vankilan käyttökieltoon asetettuja selliosastoja korvaavat tilat otetaan käyttöön keväällä 2019.

Rikosseuraamuslaitos laatii yhdessä Senaatti-kiinteistöjen kanssa suunnitelman vankilaverkoston kehittämistarpeista, vuoteen 2035 ulottuva toimitilasuunnitelma valmistuu kevään 2019 aikana. Vankipaikkakapasiteetti on rajallinen ottaen huomioon mm. rangaistusasteikon kiristämisen ja tutkintavankien aiempaa nopeamman vankilaan siirtämisen vaikutukset vankimäärään. Vanki- ja asiakasmäärien kehitys jatkaa alueellisesti eriytymistään väestön ja rikollisuuden keskittyessä kasvukeskuksiin. Vankimäärän nousu keskittyy erityisesti Etelä-Suomeen, mikä luo tarpeen rakentaa eteläiseen Suomeen lisävankipaikkoja.

Vuoden 2019 jälkeen on ennakoitavissa menopaineita, joihin Rikosseuraamuslaitoksen tulee varautua. Näitä ovat mahdollinen vankiluvun nousu, toimitilojen huono kunto, turvateknisten järjestelmien uusimistarve sekä Rikosseuraamuslaitoksen kehittämis- ja asiakastietojärjestelmän Rotin ja vankien sähköisten palveluiden jatkokehittäminen.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan vaikuttavat mm. lainsäädäntöuudistukset. Vuoden 2019 alusta lukien tuli voimaan tutkintavankeutta koskeva lainsäädäntöuudistus. Tutkintavankien säilyttämisaikaa poliisin tiloissa lyhennettiin enintään seitsemään vuorokauden ja säilyttämisen edellytyksiä tiukennettiin. Rikosseuraamuslaitoksen tiloissa säilytettävien tutkintavankien määrä tulee arvion mukaan nousemaan 30:llä. Pitkän aikavälin tavoitteeksi on asetettu, että tutkintavangit siirrettäisiin välittömästi vangitsemisoikeudenkäynnin jälkeen vankilaan. Samanaikaisesti tuli voimaan lainsäädäntö, joka mahdollistaa tehostetun matkustuskiellon ja tutkinta-arestin tutkintavankeuden vaihtoehtoina. Tehostetun matkustuskiellon toimeenpanosta vastaa poliisi ja sähköisestä valvonnasta Rikosseuraamuslaitos. Tutkinta-arestin toimeenpanosta vastaa Rikosseuraamuslaitos kokonaisuudessaan. Vireillä on lainsäädäntömuutos, jossa ehdotetaan eräitä täsmennyksiä pakkokeinolain ja rikoslain tehostettua matkustuskieltoa ja tutkinta-arestia koskeviin säännöksiin (HE 222/2018 vp).

Eduskunnassa on vahvistettu lainsäädäntöuudistus, jonka mukaan ehdonalaisen vapauden valvontaan asettamisen edellytyksiin lisätään korkeaksi arvioitu väkivalta- tai seksuaalirikokseen syyllistymisen riski. Ehdonalaista vapauttamista koskevien säännösten muuttamisen tavoitteena on vähentää tilanteita, joissa toistuvasti väkivalta- ja seksuaalirikoksiin syyllistyneet tai henkirikoksesta tuomitut vapautuvat suoraan vankilasta ilman vapautumiseen liittyviä ehdonalaisen vapauden valvonnan mahdollistavia tukitoimia. Rikosseuraamuslaitokselle on varattu kehyspääätöksessä lisäresurssit väkivaltarikin arvioinnin tehostamiseksi, tiukennetun ehdonalaisen vapauden valvonnan valmisteluun ja toimeenpanoon sekä väkivaltarikoksiin vaikuttavien ohjelmien, päihdekuntoutuksen ja muiden toimintaohjelmien käytön lisäämiseen. Laki tulee voimaan 1.10.2019.

Ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksia koskevaa järjestelmää täydennetään siten, että myös 21 vuotta täyttäneenä rikoksen tehneelle voidaan tuomita ehdollisen vankeuden oheisseuraamukseksi valvonta. Valvontaseuraamukseen voi lisäksi sisältyä enintään 30 tuntia osallistumista Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymään julkisen tai yksityisen palveluntuottajan järjestämään kuntoutukseen tai avohoitoon. Valvonnan kesto on yksi vuosi kolme kuukautta. Lisäksi ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksena tuomitavan yhdyskuntapalvelun enimmäistuntimäärää nostetaan nykyisestä 90 tunnista 120 tuntiin. Uudistukseen sisältyy myös mahdollisuus muuntaa valvonta ehdottomaksi vankeudeksi (4-14 vrk), mikäli tuomittu rikkoo törkeästi valvonnan ehtoja. Lakimuutos tulee voimaan 1.1.2020.

Syksyn 2018 aikana annettiin edellä mainittujen lisäksi myös kolme muuta rangaistusten kiristämistä koskevaa hallituksen esitystä, joiden vaatimat lisämäärärahat on huomiotu vuosien 2019–2022 kehyspääätöksessä. Nämä hallituksen esitykset koskevat lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusten kiristämistä ja rikosten uusijoiden rangaistusten tiukentamista ensikertaisuussäännöstä muuttamalla sekä sakon muuntorangaistuksen käytön laajentamista.

Syksyllä 2018 eduskunnan käsittelyssä olleiden hallituksen esitysten yhteisvaikutuksen on arvioitu suunnittelukaudella olevan vankimäärän nousu noin sadalla vangilla päivittäin. Nämä vangit olisivat pääosin lyhytaikaisia, kuten sakon muuntorangaistusta suorittavia tai ehdollisen vankeusrangaistuksen valvonnan ehtojen rikkomisen seurauksena 4-14 päivän vankeuteen määrättyjä.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaympäristöön ja verkostoyhteistyöhön vaikuttavat useilla hallinnonaloilla samanaikaisesti käynnissä olevat rakenteelliset muutokset ja niiden taloudellinen tilanne. Työvoimapaalvelujen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen lainsäädäntö- ja rakenneuudistukset vaikuttavat palvelujen organisointiin ja saatavuuteen.

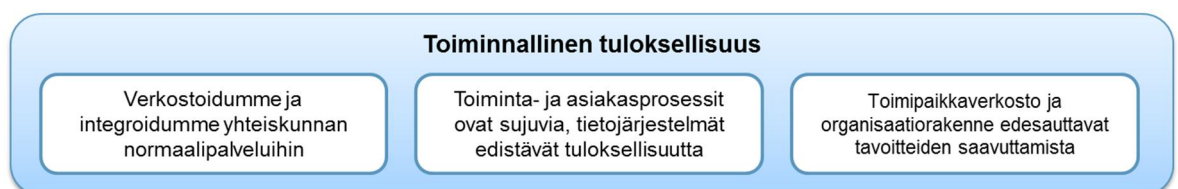
Vankien terveydenhuollosta vastaa THL:n alainen Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH). Vankien toimintakyvyn ja Rikosseuraamuslaitoksen rikoksettoman elämän edistämistä koskevien tavoitteiden näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää, että VTH:lle turvataan riittävät resurssit.

2. Tuloksellisuus

Rikosseuraamuslaitos saavutti vuodelle 2018 asetetut tavoitteet tyydyttävästi. Rikosseuraamuslaitos joutui vähentämään henkilökuntaansa vuosien 2006–2016 aikana yli 500 henkilötyövuodella valtion tuottavuusohjelman ja talouden sopeuttamistoimien vuoksi. Rikosseuraamuslaitoksen sopeuttamissuunnitelman mukaisesti vuosien 2012–2016 aikana toteutettiin 204 htv:n vähennys. Talouden sopeuttamissuunnitelman mukaiset henkilöstö- ja -resurssivähennykset ovat tehostaneet Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa. Sopeuttamistoimet ovat myös vaikeuttaneet Rikosseuraamuslaitokselle asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista, sillä rikosseuraamusten toimeenpano perustuu ensisijaisesti ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja henkilöiden suorittamaan valvontaan. Rikosseuraamuslaitoksen resurssien vähentymisen vuoksi mm. uusintarikollisuuden vähentämiseen ja rangaistusten vaikuttavuuteen liittyviä ohjelmia sekä rangaistusajansuunnitelmien mukaista toimintaa ei ole aina kyetty järjestämään vangin tarpeiden mukaisesti. Lisäksi vankien vapaa-ajan toimintaa on jouduttu karsimaan.

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuosien 2018–2021 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2018 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet kaudella 2018 - 2021 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2018 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Rikosseuraamuslaitos osallistuu pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan (AUNE) vuosina 2017–2019. Tavoitteena on tukea vankilasta vapautuvien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien asunnonsaantia, asumisvalmennusta ja elämänhallintaa sekä vähentää vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden asunnottomuutta.

Toteuma: AUNE-hanke eteni hankesuunnitelman mukaisesti. Asumissosiaalisen työn koulutuskokonaisuus toteutettiin kaikilla rikosseuraamusalueilla. Tiedonvälitystä yksiköihin tapahtui koulutettujen työntekijöiden tuella, minkä lisäksi hanke- ja ohjausryhmän jäsenet ovat edesauttaneet asumissosiaalisen työotteen juurruttamista alueillaan. Koulutusten ohessa luotiin taulukko asumisen luokittelun helpottamiseksi ja koulutuksista saadun palautteen pohjalta suunniteltiin kahden opintopisteen suuruinen täydennyskoulutus vuodelle 2019. Kokemusasiantuntijuus nostettiin keskiöön ja asumisen teemoja mietittiin yhdessä rikosseuraamustaustaisten kokemusasiantuntijoiden kanssa. Joulukuun alusta käynnistettiin kokemusasiantuntijuusyhteistyö Vantaan kaupungin vanhisosiaalityön kanssa. PopUp-asumiskurssia pilotoitiin yhteistyössä Sininauhaliiton kanssa niin vankiloissa kuin yhdyskuntaseuraamustoimistoissa. Verkostoyhteistyötä vahvistettiin ja tehtiin edelleen tiiviisti eri toimijoiden kanssa.

2. Rikosseuraamuslaitos koordinoi valtakunnallista ESR-rahoitteista Vankeusaika mahdollisuutena! -hanketta, jonka tavoitteena on lisätä rikostaustaisten osallisuutta ja työllisyyttä sekä edistää osaamista eri kieli- ja kulttuuritaustaisten kanssa työskentelystä.

Toteuma: Vankeusaika mahdollisuutena! -hanke (VaMa) on vuoden 2018 aikana asiakastyön lisäksi kokeillut ja kehittänyt ostopalveluna sekä hankkeen työntekijöiden voimin osallisuuden ja työllisyyden edistämisen keinoja. Hankkeessa on kokeiltu vankiloissa toteutettuja toimintoja kuten työnhakuvalmennusta, työturvallisuuskorttikoulutuksia, mielenterveyden ensiapukurssseja, kielikoulutusta maahanmuuttajille, TE-toimiston vastaanottoa laitoksissa, TYP:n kanssa vankeusaikana aloitettuja asiakkuuksia, tiivistettyä KE-LA-yhteistyötä, palvelutarpeen kuvausta rangaistusajan päätteeksi ja käännettyä materiaalia ulkomaalaisille. Järjestöjen toteuttamat osahankkeet (ViaDia ja HDL) hakivat jatkorahoitusta STEAlta toiminnoilleen, jotka he ovat luoneet VaMa-hankkeen aikana. HDL sai ulkomaalaistaustaisiin liittyvään hankkeeseen rahoituksen, joten kehittämistyö jatkuu Rikosseuraamuslaitoksen ja HDL:n välillä myös tulevina vuosina. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen panostettiin koulutuksin sekä laitoksissa pidetyin kehittämistyöpajoin ja infotilaisuuksin. Hanke järjesti vuoden 2018 aikana useita koulutuksellisia tilaisuuksia, kuten Ulkomaalainen rikosentekijänä -seminaarin, TYP:n johtajille sekä Risen johdolle yhteiset koulutuspäivät ”Monialaiset palvelut tulevaisuuden maakunnissa” sekä Risen ja VTH:n henkilöstölle kaksi webinaaria, joissa koulutettiin hankkeen aikana hyväksi havaittuja keinoja kuntoutus- ja työllisyyspolkujen edistämiseen. 22:lle Risen ja VTH:n työntekijälle saatiin paikka työkykykoordinaattorikoulutukseen ja muutamille työturvallisuus- ja tulityökorttikouluttajakoulutukseen. Hankkeessa kehitetty uudenlainen tehtävänkuva liittyen ulkomaalaistaustaisten kanssa työskentelyyn vakinaistettiin Turun vankilaan. Toinen hankkeessa kehitetty työnkuva, joka keskittyy rikostaustaisten koulutus-, työllisyys-, kuntoutuspolkujen edistämiseen eteni vuonna 2018 siten, että se ollaan vakinaistamassa viraksi Etelä-Suomen rikosseuraamusalueelle vuoden 2019 aikana.

3. Rikosseuraamuslaitos toteuttaa vankien koulutusta koskevan kehittämishankkeen yhdessä OKM:n hallinnonalan kanssa vuosina 2018–2019. Rikosseuraamuslaitos tekee kaikkien vankilaopetuksen järjestämisluvan saaneiden ammatillisen koulutuk-

sen järjestäjien kanssa sopimuksen. Jokaisella rikosseuraamusalueella järjestetään perusopetusta lähiopetuksena vähintään yhdessä alueen vankilassa.

Toteuma: Sopimukset ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa on tehty kaikilla rikosseuraamusalueilla. Perusopetusta järjestetään Länsi-Suomen rikosseuraamusalueella. Etelä-Suomen ja Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueilla on ollut perusopetuksen käynnistämiseksi haasteita, mutta molemmilla alueilla toimintaa on suunniteltu yhteistyöoppilaitosten kanssa ja kehittämistä jatketaan vuonna 2019. Rikosseuraamuslaitos on ollut mukana suunnittelemassa valtakunnallista ammatillisen koulutuksen kehittämishanketta yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa, mutta valitettavasti hanke ei saanut rahoitusta. Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa on laadittu vankilaopetuksen valtakunnallista ammatillisen koulutuksen toimintamallia, jonka jalkauttaminen käytäntöön edellyttää yhteistä hanketta tai muita toimenpiteitä koulutuksen järjestäjien ja Rikosseuraamuslaitoksen kesken.

4. Rikosseuraamuslaitos laatii maakuntien ja sotealueiden kanssa tehtävälle yhteistyölle valtakunnallisesti yhdenmukaisen toimintamallin ja käynnistää yhteistyön joka maakunnassa.

Toteuma: Yhteistyö jokaisen maakunnan kanssa on käynnistetty. Rikosseuraamuslaitoksen edustajia on myös maakunnallisten valmistelutyöryhmien jäsenenä. Rikosseuraamuslaitoksessa tapahtuvaa koordinaatiota varten toimii ryhmä, jossa on edustus myös THL:stä ja Vankiterveydenhoidon yksiköstä. Toimintamallin työstämistä jatketaan yhdessä maakuntien valmistelijoiden ja valtakunnallista ohjausta toteuttavien kanssa.

5. Organisaatorakenteiden ja tuottavuutta parantavien toiminta- ja työprosessien kehittämistä jatketaan. Vakiinnutetaan oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen yhteisten toimitilajohtamisen ja lainsäädäntöprosessien toimintamallit.

Toteuma: Vuoden 2017 lopussa oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen yhteinen lainsäädäntöprosessia pohtinut työryhmä antoi raporttinsa. Riseen on perustettu säädöskoordinaattorin virka (virkanimikkeenä lakimies) ja siihen on nimetty henkilö 1.1.2019 lukien. Säädöskoordinaattorin tehtävänä on selvittää ja sovittaa yhteen säädösmuutostarpeita Risessä, toimia Risen yhteyshenkilönä säädösvalmistelussa sekä koordinoita normien valmistelua.

Rikosseuraamuslaitos otti käyttöön vuoden 2018 alusta tarkennetun toimitilajohtamisen prosessimallin. Tarkennetun prosessin avulla tehostettiin rakennusinvestointiprosessin sujuvuutta siten, että otettiin käyttöön yhteinen rakennushankeen valmistelu-, suunnittelu- ja päätöksentekoprosessi yhteistoiminnassa eri toimijoiden kanssa.

6. Rikosseuraamuslaitos laatii pitkän aikavälin suunnitelman toimipaikkaverkoston kehittämistarpeista.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitos tekee toimitilaverkostoanalyysiä yhdessä Senaatti-kiinteistöjen ja asiantuntijaverkoston kanssa. Vuoteen 2035 ulottuva verkostosuunnitelma valmistuu huhti-toukokuussa 2019, jonka jälkeen suunnitelma esitellään oikeusministeriölle.

7. Rotin uusien toimintamallien käyttöönotto aloitetaan. Rikosseuraamuslaitos laatii suunnitelman Roti-hankkeen tuottavuushyötyjen uudelleenkohdentamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa.

Toteuma: Roti-hankeessa tapahtuu toimintamallien kehittämistä kahdella tavalla; toimintamallit, joiden käyttöönottoa voidaan suunnitella ja ottaa käyttöön ennen Roti-järjestelmän käyttöönottoa (esim. arvioiva ja suunnitelmallinen työskentely) ja toimintamallit, jotka liittyvät tietojärjestelmään niin, että niiden käyttöönottoa ei voida aloittaa ennen Rotin käyttöönottoa.

Rotissa on laadittu vuoden 2018 aikana jalkauttamismateriaalia. Tämä työ jatkuu vuoden 2019 aikana. Näitä materiaaleja on käytetty hyödyksi yksiköissä ja koulutustilaisuuksissa. Rotin arvioivaa ja suunnitelmallista työskentelyä esiteltiin kaikissa suljetuissa laitoksissa osana lähityöprojektin koulutuspäivää.

Syksyllä 2018 järjestetyissä tulosstarteissa yksiköiden johdolle esiteltiin tulevaisuuden arvioivaa ja suunnitelmallista työskentelyä ja tuotiin esiin, kuinka toimintamalliin voidaan valmistautua jo nyt. Rotiin tuleva rangaistusajansuunnitelman pohjaksi tehtävä asiakkaan peruskartoitusmateriaali valmistuu alkuvuodesta 2019, jonka jälkeen se lähetetään yksiköihin käytettäväksi. Yksiköissä on valmisteltu vastuuvirkamiestehtäviä, kehitetty rangaistusajan suunnitelmiin tehtäviä kirjauksia ja järjestetty koulutuksia sen osalta. Yhdyskuntaseuraamuspuolella on aloitettu työskentelylomakkeen kirjaamiskulttuurin kehittäminen. Lähtökohtana tähän on Rotiin tulevaisuudessa tehtävät kirjaukset sekä data-migraation näkökulma.

Yksiköissä ja erilaisissa koulutustilaisuuksissa on esitelty Rotia ja siihen liittyviä toimintamallin muutoksia. Rotiin on toteutettu palvelukarttaan liittyvää toteutusta, mikä tulevaisuudessa tukee yksiköiden palvelukarttojen laatimista.

Rotin oli tarkoitus ottaa käyttöön maaliskuussa 2020, mutta hanke tulee viivästymään suunnitellusta aikataulusta noin vuodella. Päätös uudesta valmistumisajankohdasta tullaan tekemään toukokuussa 2019.

Oikeusministeriön kanssa sovittiin, että Rikosseuraamuslaitos laatii suunnitelman Roti-hankkeen tuottavuushyötyjen uudelleenkohdentamisesta vuoden 2019 aikana.

8. Vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden sähköisen asioinnin palvelujen kehittämistä jatketaan.

Toteuma: Rikosseuraamusasiakkaiden sähköisen asioinnin palveluiden kehittämistä on jatkettu suunnitelmallisesti. Vankien sähköisen asioinnin työaseman versio 2.0 julkaistiin toukokuussa 2018 ja kaikki olemassa olevat työasemat on päivitetty. Työasemamäärä kasvoi vuoden 2018 aikana 160:een. Lisäksi on käynnistetty selvitystyö työasemien ylläpitoa tehostavan etähallintayhteyden käyttöönotosta. Lokakuussa käynnistyi Älykäs vankila –hanke, jossa aloitettiin älyvankila-tyyppisen ratkaisun hankkiminen Riselle. Projektisuunnitelma hyväksyttiin joulukuussa 2018 Risen johtoryhmässä. Hanke pitää sisällään älyvankila-tyyppisen ratkaisun pilotoinnin Hämeenlinnan uudessa naisvankilassa, sähköisen asioinnin ja palveluiden käytön kehittämisen nykyisissä yksiköissä ja uusien rakenteilla olevien vankilahankkeiden yhteydessä sen varmistamisen, että älyvankila-tyyppinen ratkaisu on aikanaan mahdollista tuoda niihinkin. Hankkeessa on lähestytty potentiaalisia toimittajia ja aloitettu yhteistyö Oikeusrekisterikeskuksen kanssa. Hankkeen työryhmät ovat kokoontuneet sovitusti ja säännöllisesti. Hanke on tiedottanut toiminnastaan ja hankkinut alustavasti myös muita yhteistyökumppaneita. Lisäksi on käsitelty avoimena olevia kysymyksiä avolaitosten sähköiseen asiointiin ja sähköisiin opetusasioihin liittyen.

9. Rikosseuraamuslaitos varautuu yhteistyössä poliisin kanssa tutkintavankeus- ja pakokokeinolain muutosten edellyttämiin toimenpiteisiin (tutkintavankien nykyistä nopeampi siirtäminen vankilaan) ja tutkintavankeuden uusien vaihtoehtojen (tehostettu matkustuskielto ja tutkinta-aresti) käyttöönottoon vuoden 2019 alusta lukien. Rikosseuraamuslaitos selvittää poliisin kanssa mahdollisuuksia perustaa Rikosseuraamuslaitoksen hallinnoima tutkintavankiosasto niihin osiin Suomea, joissa kuulustelu- ja kuljetusmatkat tulevat pitkiksi.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitos perusti keväällä 2017 kaksi työryhmää, joista toisen tehtävänä on varautua toimenpiteisiin tutkintavankien nopeammasta siirtymisestä poliisilta vankilaan ja toisen työryhmän tehtävänä on varautua niihin toimenpiteisiin, jotka edellyttävät tehostetun matkustuskiellon ja tutkinta-arestin toimeenpanoa. Molempien työryhmien osalta valmistelut ovat edenneet aikataulussa 1.1.2019 voimaan tulleita lakiuudistuksia varten. Tutkintavankien nopeampaa siirtymistä poliisilta vankilaan valmistellut työryhmä kokoontui viimeisen kerran 22.1.2019. Tutkintavankeuden vaihtoehtoja valmistellut työryhmä jatkaa toimintaansa maaliskuun loppuun saakka, johtuen työryhmän toiminta-aikana esiin tulleista säädösvalmistelutarpeista.

Rikosseuraamuslaitoksen yhteistyö Leijona Cateringin kanssa vankiloiden ruokahuollon järjestämiseksi on jatkunut jo pitkään. Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaisesti on tärkeää keskittyä jatkossa entistä enemmän ydintoimintoihin. Leijona Catering ja Rise solmivat keväällä 2018 kumppanuussopimuksen, jonka mukaisesti Rikosseuraamuslaitoksen ruokahuollon järjestäminen siirtyy Leijona Cateringin vastuulle kaikkien yksiköiden osalta 31.12.2019 loppuun mennessä. Leijona Catering on luotettava ja vastuullinen kumppani ja uuden sopimuksen myötä Rikosseuraamuslaitoksella on mahdollisuus jatkossa kehittää ruokahuoltoa monilla uusilla tavoilla alansa asiantuntijan kanssa. Lisäksi

mm. raaka-aineiden volyymihyödyn myötä raaka-ainekustannukset ovat alhaisemmat, yksiköiden hallinnollinen työ vähenee sekä ruokahuollon huoltovarmuus häiriö- ja poikkeustilanteissa paranee, mikä on merkittävä lisäarvo Rikosseuraamuslaitoksen yksiköiden valmiussuunnittelussa. Muutoksen kohteena olevan henkilöstön kohdalla noudatetaan Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöpoliittisia periaatteita, joiden mukaan jokaiselle muutoksen kohteena olevalle pyritään järjestämään omasta virastosta uusi esim. lähi-työhön liittyvä tehtävä, mikäli vanhan jatkaminen ei ole mahdollista. Uuteen tehtävään siirtymisen vuoksi tullaan tarjoamaan monipuolisia kouluttautumismahdollisuuksia. Irtisanomisille ei ole ollut tarvetta, ruokahuollon määräaikaiset virkasuhteet tulevat päättymään siirtymäkauden aikana.

Rikosseuraamuslaitos osallistuu useaan toimitilahankkeeseen. Oulun vankilahanke on osa suurempaa rakennettavaa turvallisuuskampushanketta. Hankkeeseen osallistumisesta on sovittu oikeusministeriössä. Turvallisuuskampushakkeeseen osallistuvat Rikosseuraamuslaitoksen lisäksi Poliisi ja mahdollisesti myös Tulli. Hankesuunnittelusta tehtiin asiantuntijasopimus syksyllä 2018 Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Hankesuunnittelu aloitettiin vuoden 2018 syksyllä ja sen valmistumisaikataulu on 5/2019. Vankilan luovutus Rikosseuraamuslaitokselle on arvioitu optimivaihtoehdossa, joka ei huomio mahdollisia hankevalituksia, kevääksi 2024. Tässä yhteydessä Rikosseuraamuslaitoksella on tarkoitus luopua Oulun nykyisestä vankilasta.

Vaalan vankilahanke toteutetaan oikeusministeriön päätöksellä Vaalan kuntakeskuksen läheisyyteen. Hankesuunnittelu aloitettiin vuoden 2018 syksyllä ja sen valmistumisaikataulu on 6/2019. Hankesuunnittelusta tehtiin asiantuntijasopimus syksyllä 2018 Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Vankilan luovutus Rikosseuraamuslaitokselle on arvioitu optimivaihtoehdossa, joka ei huomio mahdollisia hankevalituksia, kevääksi 2023. Tämän yhteydessä Rikosseuraamuslaitoksella on tarkoitus luopua Pelson vankilasta. Pelson vankila-alueen eläintenhoitoon liittyvistä jatkokäytännöistä on käynnissä suunnitelmia geonipankkitoimintaan liittyvien tahojen kanssa.

Pelson vankilan siirtokelpoisen selliosaston valmistuminen siirtyi kesästä 2018 kevääseen 2019. Tilinpäätöksen laadintahetkellä hanke on juuri vastaanotettu Rikosseuraamuslaitokselle. Rakennushanke pysyi alkuperäisessä Senaatti-kiinteistöjen ja Rikosseuraamuslaitoksen rakennusurakasta sopimassa kustannusarviossa. Käyttäjän vastuulla olevien turvateknisten töiden osalta hanke on edelleen käynnissä.

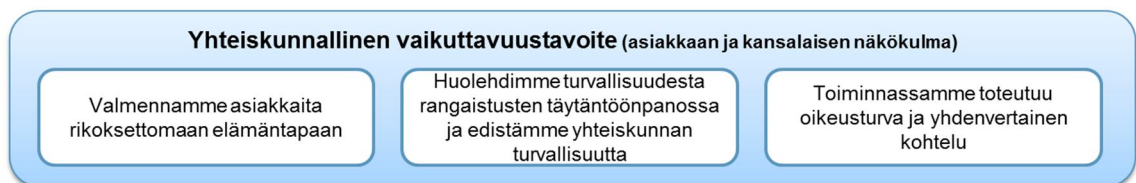
3. Vaikuttavuus

3.1. Toiminnan vaikuttavuus

Rangaistusten täytäntöönpanon vaikuttavuustavoitteena on parantaa rangaistusta suorittavien edellytyksiä rikoksettomaan elämään ja vähentää riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin rangaistusaikana ja sen jälkeen. Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää seuraamusjärjestelmän ja seuraamusten sisältöjen kehittämistä erityisesti yhteiskunnan normaali-palvelujen käyttöä tehostamalla.

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuoden 2018 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2018 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet kaudella 2018 - 2021 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2018 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Vankien toimintaan osallistumista ja sellin ulkopuolista aikaa lisätään kehittämällä suljettujen vankiloiden lähityötä. Lähityöhanketta jatketaan vuoden 2018 loppuun saakka.

Toteuma: Valtakunnallinen lähityöhanke päättyi toimintavuoden lopussa. Lähityöhankkeessa toteutettiin pilotit neljässä vankilassa, niiden tavoitteena oli kehittää vartijoiden vuorovaikutuksellista työskentelyotetta sekä suunnitelmallista ja arvioivaa rangaistusajansuunnitelmatyöskentelyä. Tavoitteissa on edetty, mutta työskentelyä tavoitteiden edistämiseksi tulee jatkaa. Lähityöhankkeesta on jalkauduttu kouluttamaan henkilökuntaa vuorovaikutteiseen muutostyöskentelyyn yhdessä turvallisuuden erityisasiantuntijan, Roti -hankkeen edustajan sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen edustajan kanssa. Tuki-, ohjaus-, ja koulutuskierrokset ovat saavuttaneet valtaosan suljetuista vankiloista.

2. Vapauttamisvaiheen suunnitelmallista työskentelyä kehitetään. Avolaitosten ja valvotun koevapauden kautta vapauttamista lisätään.

Toteuma: Valvotun koevapauden edellytysten selvittämistä virkamieslähtöisesti ja osana vankilassa tehtävää arvioivaa ja suunnitelmallista työtä on käsitelty valtakunnallisissa ja alueellisissa työtilaisuuksissa. Vuoden 2018 aikana on kannustettu aluekeskusten täy-

täntöönpanotyötä ohjaavia henkilöitä ja vankiloiden johtoa tämän periaatteen käytännön toteutuksen implementoinnissa ja valvotun koevapauden edellytysten selvittämiseen tarvittavan resurssoinnin huolehtimisesta vankiloissa.

3. Yhdenvertaisia käytäntöjä koskevan Rikosseuraamuslaitoksen selvityksen pohjalta tehdään johtopäätökset ja toteutetaan suositukset kehittämistoimenpiteiksi. Oikeudellista ohjausta ja laillisuusvalvojen kannanottojen toimeenpanoa tehostetaan.

Toteuma: Yhteenveto käytännöissä todetuista eroista ja niihin pohjautuvia ehdotuksia esiteltiin Rikosseuraamuslaitoksen johtoryhmässä 21.8.2019. Eroja todettiin olevan alueiden, arviointikeskusten sekä yksikkölajien ja yksiköiden välillä. (Ja todennäköisesti yksiköiden sisälläkin). Eroja havaittiin myös eri asiakaslajien kohtelussa. Erot näyttäytyivät esim. erilaisina hallussapitokäytäntöinä, arviointikeskusten työn kohdentamisessa ja kattavuudessa sekä vankien osallistumisessa toimintaan. Selvitystyön yhteydessä todettiin myös, että nykyinen vakioseuranta ja -raportointi eivät tavoita riittävästi käytäntöjen eroja.

Yhdenmukaisuus ja yhdenvertaisuus ovat nousseet tiedostetuksi osaksi toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Käynnissä on useita toiminnan ja toimintaympäristön kehityshankkeita ja toimia, joiden keskeisenä sisältönä tai ainakin merkittävänä näkökulmana on käytäntöjen yhtenäistäminen. Työskentelyalueisiin ja palvelukarttaan sekä asiakkaiden segmentointiin perustuva toiminnan organisointi tulee lisäämään yhdenvertaisuutta. Samaan pyritään kehitettäessä tulosohjauksen tavoiteasetantaa ja seuranta käytäntöjen yhtenäisyyden näkökulma huomioiden, myös hallussapitosääntöjen tarkistamiseksi on asetettu työryhmä. Lisäksi käytäntöjen yhtenäistäminen ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu ovat keskeisiä näkökulmia mm. Rotin sisällössä, järjestyssääntöjen kehittämisessä, Laatu-projektissa unohtamatta lähityön kehittämistä. Edelleen on kuitenkin syytä kiinnittää yhdenvertaisten käytäntöjen toteuttamiseen erityistä huomiota. Yhdyskuntaseuraamukseen liittyen yhdenvertaisuutta tullaan tarkastelemaan tarkemmin osana käynnissä olevaa YKS-tutkimusta.

Laillisuusvalvojen, käytännössä EOA:n ja Risen sisäisen laillisuusvalvonnan, valtakunnallisesti merkittävät kannanotot analysoidaan Risen laillisuusvalvontatiimissä ja Risen johtoryhmä ratkaisee asian edellyttämät toimenpiteet Risessä. Kullakin päätetyllä toimenpiteellä on vastuuhenkilö, joka raportoi johtoryhmälle toimenpiteiden etenemistä.

4. Rikosseuraamuslaitos kehittää radikalisoitumisen tunnistamista ja sitä ehkäiseviä toimenpiteitä. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tunnistamiseksi käynnistetyn projektin toimintamalli otetaan käyttöön valtakunnallisesti.

Toteuma: Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen tunnistamiseksi kehitetty toimintamalli on otettu käyttöön valtakunnallisesti. Rikosseuraamuslaitokselle kohdennettiin 378 000 euron lisämääräraha väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ääriliikkeiden toiminnan ennaltaehkäisyyn vankiloissa. Lisämäärära-

han turvin jokaiselle kolmelle rikosseuraamusalueella perustettiin kaksi suunnittelijan virkaa koordinoimaan ja kehittämään radikalisoitumisen tunnistamista ja ennaltaehkäisyä. Tämän lisäksi keskushallintoyksikköön perustettiin erityisasiantuntijan virka koordinoimaan ja kehittämään väkivaltaisen radikalismien havainnointia, ehkäisemistä ja kuntoutusta valtakunnallisesti.

5. Yhdyskuntapalvelun sisältöjä kehitetään laajentamalla ryhmämuotoisen yhdyskuntapalvelun käyttöä sekä tukituntien sisältöä.

Toteuma: Valtakunnallinen yhdyskuntapalvelun tukitoimien sisältöjen määrittely on tehty. Vuonna 2018 on aloitettu uudenaikaisten yhdyskuntapalvelujen tukitoimien ja kokonaisuusien sisältöjen kehittäminen. Uusista valtakunnallisista ja alueellisista kumppanuuksista on sovittu ja yhdyskuntapalveluun sopivien sisältöjen kehittäminen näiden kanssa on aloitettu. Tätä työtä jatketaan vuonna 2019. Ryhmämuotoista yhdyskuntapalvelua kutsutaan jatkossa sen sisällön luonteen vuoksi tuetuksi monimuotoiseksi yhdyskuntapalveluksi.

Rikosseuraamuslaitoksen strategista johtamista on kehitetty. Strategiakarttatyö on selkeyttänyt keskushallintoyksikön ja rikosseuraamusalueiden tehtävä- ja vastuujakoa sekä lisännyt Rikosseuraamuslaitoksen ohjauksen strategisuutta ja yhdenmukaisuutta kaikilla organisaatiotasolla.

Rikosseuraamuslaitoksen johtoryhmätyöskentelyä kehitettiin syksyn 2017 – kevään 2018 aikana. Kehittämistyön tuloksena jokaisessa Rikosseuraamuslaitoksen yksikössä on toimiva johtoryhmä, joka mm. arvioi ja seuraa tulostavoitteidensa toteutumista ja varmistaa niiden saavuttamisen. Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestykseen lisättiin pykälä rikosseuraamusalueilla sijaitsevien yksiköiden johtoryhmien muodostamisesta ja pääasiallisista tehtävistä.

Verkostoyhteistyön kehittäminen on ollut keskeinen Rikosseuraamuslaitoksen tulostavoite jo usean vuoden. Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on mahdollistaa verkostokumppanien toimiminen vankiloissa ja huolehtia siitä, että tieto rangaistuksen täytäntöönpanon aikana tehdyistä kuntouttavista toimista välittyy siviilitoimijoille. Muilla viranomaisilla, erityisesti kunnilla, on vastuu palvelujen järjestämisestä rikosseuraamusasiakkaille vapautumisen jälkeen. Rikosseuraamusasiakkailta on oikeus yhteiskunnan peruspalveluihin myös rangaistuksen suorittamisen aikana, ellei lainsäädännössä ole nimenomaan toisin säädetty. Vuoden 2016 aikana käynnistyneissä Vankeusaika mahdollisuutena -hankkeessa ja pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa (Aune) on kehitetty eri toimijoiden ja hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja koordinaatiota sekä palvelujatkumia. Hankkeilla on edistetty myös palvelujen ja tuen järjestämisessä tarpeellisen tiedon kulkua eri toimijoiden välillä.

Rikosseuraamuslaitos on kiinnittänyt entistä enemmän huomiota oikeusturvan ja yhdenvertaisen kohtelun toteutumiseen rangaistusten täytäntöönpanossa mm. tehostamalla ja selkiyttämällä viraston normiohjausta ja laillisuusvalvonnan kannanottojen käsittelyä. Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimissä laillisuusvalvojen kannanotoista seulo-

taan valtakunnallisesti merkittävät huomiot, Rikosseuraamuslaitoksen johtoryhmä tekee päätökset jatkotoimista, joiden toteutumista seurataan. Oikeudellista ohjausta ja laillisuusvalvojien kannanottojen toimeenpanoa on tehostettu myös rikosseuraamusalueilla lisäämällä yksikkökohtaista koulutusta ja käsittelemällä laillisuusvalvojien kannanotot kaikissa vankiloissa.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty ns. aito uusiminen vankeuden ja yhdyskuntapalvelun sekä vankeudesta koevapauden kautta vapautuneiden osalta kolmen ja viiden vuoden seuranta-ajoilla. Aidolla uusimisella tarkoitetaan sitä, että vankilasta vapautumisen tai yhdyskuntapalvelun päättymisen jälkeen on tehty rikos, josta on seurannut uusi tuomio ja uusi ehdoton vankeusrangaistus, valvontarangaistus tai yhdyskuntapalvelu seurantajakson aikana.

Uusiminen 3 vuoden seuranta-ajalla, %	Toteuma 2016 (2013 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2017 (2014 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2018 (2015 päättynyt seuraamus)
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan	40,2	40,0	41,4
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	43,8	42,8	44,1
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan	10,8	10,0	11,4
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	23,8	23,5	23,0
Vankilasta valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	20,3	23,1	24,6

Uusiminen 5 vuoden seuranta-ajalla, %	Toteuma 2016 (2011 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2017 (2012 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2018 (2013 päättynyt seuraamus)
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan	51,3	49,0	50,6
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	55,7	53,1	54,2
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan	18,0	16,9	17,1
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	37,0	32,6	32,6
Vankilasta valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	39,6	32,0	29,5

Rikosseuraamuslaitoksen uusimistilastot perustuvat rangaistusta suorittavia koskevaan aineistoon. Tutkimusten perusteella merkittävä osa uuteen tuomioon johtavista rikoksista tehdään pian edellisen rangaistuksen päätyttyä, mutta mm. tutkinnan ja oikeusprosessin keston takia kestää usein sangen pitkään ennen kuin tapaukset ovat Rikosseuraamuslaitoksen toimesta tilastoitavissa. Samoin tutkimukset osoittavat, että viiden vuoden seuranta-ajan jälkeen uusiminen lisääntyy vain vähän. Tällä perusteella Rikosseuraamuslaitos arvioi uusimisen kehitystä ensisijaisesti viiden vuoden seuranta-aikaan perustuen. Täydentävänä, suuntaa antavana seurantana käytetään kolmen vuoden seuranta-aikaan perustuvaa tilastointia.

Vankilasta vapautuneiden uusintarikollisuus on vuoden 2018 tietojen mukaan hieman noussut sekä kolmen että viiden vuoden seuranta-ajalla. Yhdyskuntapalvelun suorittaneiden uusintarikollisuus laski hieman kolmen vuoden seuranta-aikana, mutta viiden seurantavuoden jälkeen uusimistaso säilyi edellisvuoden tasolla. Valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen nousi kolmen vuoden seuranta-aikana, mutta laski viiden vuoden seurannan jälkeen. Vuonna 2013 vankilasta vapautuneiden vankien vankilassaoloajat olivat hieman pidempiä edelliseen vuoteen verrattuna. Liikennejuopumuksesta vapautuneiden osuus laski noin 5 prosenttiyksikköä. Yhdyskuntapalvelun suorittaneiden taustatekijöissä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Vapautuneiden vankien ja yhdyskuntapalvelun suorittaneiden henkilöiden taustatekijöissä tapahtuneet muutokset ovat pieniä eikä käytettävissä olevilla tiedoilla voida yhden vuoden perusteella sanoa ennakoiko muutos viiden vuoden seurannassa muutosta nousevaan tai tasoittuneeseen trendiin vai onko kysymyksessä satunnaisesta vaihtelusta.

Uusimisen perusteella ei voi tehdä päätelmiä vuoden 2018 tuloksellisuudesta. Viiden vuoden seurantatiedot koskevat vuosien 2011, 2012 ja 2013 aikana vapautuneiden tai seuraamisen suorittamisen päättäneiden tilannetta. Rikosseuraamuslaitoksen sopeuttamissuunnitelman toimeenpano alkoi vuonna 2012, joten nyt käytössä olevien uusimislukujen perusteella ei vielä voida arvioida, onko talouden sopeuttamistoimilla ollut vaikutuksia kuntouttavaan toimintaan ja tätä kautta uusimiseen. Pidemmällä aikavälillä uusintarikollisuutta on vähentänyt Rikosseuraamuslaitoksen ja muiden viranomaisten kuntouttavan työn ohella mm. yleinen rikollisuuden määrän lasku, väestön ikääntyminen ja sitä heijastava rangaistusta suorittavien keski-ikänsä nousu (uusimisalttius vähenee ikääntyessä).

Eri seuraamusmuotojen tai vapauttamismallien vaikutusta uusimiseen on vaikea arvioida. Taulukoissa ilmenevät erot selittyvät paljolti eri seuraamusten kohderyhmien eroilla ja valikoitumisella. On myös niin, että siirrettäessä uusimisenkin näkökulmasta pienempiriskistä vankijoukkoa avoimemman täytäntöönpanon piiriin nousee uusimisriski niin suljetussa ympäristössä kuin avoimemmassa ympäristössäkin. Suljettuun ympäristöön jää jäljelle entistä korkeampiriskisiä vankeja ja avoimiin seuraamuksiin suljetuista siirtyvät, siinä ympäristössä matalariskiset, ovat pääsääntöisesti kuitenkin suurempi riskisiä avoseuraamusta suorittavien joukossa. Suljettujen seuraamusten ja avoimempien seuraamusten uusimisriskissä on keskimäärin kuitenkin niin suuri ero, että kokonaisuusiminen todennäköisesti alenee. Varovaisesti voitaneen siis arvioida, että nykyisen käytännön mukainen yhdyskuntaseuraamusten tuomitseminen ja asteittaiseen vapauttamiseen liittyvä valvotun koevapauden käyttäminen eivät lisää uusimista. Uusimisriskin näkökulmasta niitä voisi ehkä soveltaa nykyistä laajemminkin.

3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Virastolla ei ole siirto- ja sijoitusmenoja.

4. Toiminnallinen tehokkuus

4.1. Toiminnan tuottavuus

Vankimäärän laskusta johtuen vuonna 2018 vankeja oli keskimäärin päivässä henkilötyövuosiin nähden hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia oli henkilöstöön nähden päivittäin keskimäärin toimeenpanossa hieman edellisvuotta enemmän.

Tuottavuus	Toteuma 2016	Toteuma 2017	TA 2018	Tulos-sopimus 2018	Toteuma 2018	Muutos 2018/2017
Vangit keskimäärin päivässä / htv	1,44	1,44	1,5	1,38	1,37	-4,8 %
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa päivittäin keskimäärin /htv	12,4	11,60	12,2	11,75	11,81	1,8 %
Pyydettyt seuraamusselvitykset vuodessa /htv*	199	347	190	190	297	-14,4 %

* Kiekuun siirtymisen vuoksi vuoden 2016 lausuntotyöhön käytetty htv-määrä on arvioitu 1.1.–31.9.2016 Tarmontietojen pohjalta. Vuodesta 2017 lukien lausuntotyöhön käytetty htv-määrä on otettu Kieku-järjestelmästä. Vuoden 2016 toteuma ei ole vertailukelpoinen seuraaviin vuosiin nähden järjestelmämuutoksen vuoksi. Tunnit eivät kohdennu Kieku-järjestelmässä kuten aiemmassa Tarmo-järjestelmässä. Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella.

Tuottavuus	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Muutos 2018/2017
Koulutettavapäivät/htv*	1 423	1 487	1 516	2,0 %

* Kaikki RSKK:ssa järjestetyt perus- ja täydennyskoulutettavapäivät ja amk-koulutuksen koulutettavapäivät (lähi- ja etä) / RSKK:ssa opetukseen käytetyt htv:t.

4.2. Toiminnan taloudellisuus

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuoden 2018 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat taloutta koskevat tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet vuodelle 2018 tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2018 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Talouteen liittyvät tulostavoitteet kaudella 2018 - 2021 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2018 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Kieku-järjestelmän mahdollisuudet resurssien hallinnassa ja johtamisessa hyödynnetään.

Toteuma: Kieku- järjestelmän mahdollisuuksia resurssien hallinnassa on hyödynnetty. Kohdentamattoman työajan osuus henkilöstön työajankohdennuksissa on edelleen suuri, noin viidennes työajasta. Merkittävä osa kohdentamattomasta työajasta johtui haittatyökorvausten kohdentumisesta ns. suorakohdisteisena kohdentumattomalle toiminnolle, joka oli Valtiokonttorin aiemman ohjeistuksen mukaisesti oletustoimintona henkilön tiedoissa. Valtiokonttori muutti ohjeistustaan helmikuussa 2018 siten, että henkilön tietoihin on Kiekuun kohdentamattoman työn toiminnon tilalle tallennettava oletustoiminnoksi paremmin hänen toimintaansa kuvaava toiminto. Henkilöstön oletustoiminnot on tältä osin käyty läpi ja Palkeet on toteuttanut muutoksen Kiekuun lokakuusta 2018 alkaen. Kohdentamattoman työajan osuus oli joulukuussa enää 2,5 % työajasta, mutta koko vuoden ajalta noin 20 %.

2. Kokonaisvuokraudistusta pilotoidaan viidessä vankilassa. Pilotoinnin toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia seurataan. Pilotoinnista saatujen kokemusten perusteella laaditaan kevään 2019 aikana esitys mahdollisista muutoksista vuokramalliin.

Toteuma: Kokonaisvuokraudistuksen taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia on seurattu viiden laitoksen (Sukeva, Kuopio, Mikkeli, Käyrä ja Satakunnan vankilan Huittisten osasto) osalta yhteistyössä keskushallintoyksikön sekä Itä- ja Pohjois-Suomen ja Länsi-Suomen rikosseuraamusalueiden aluekeskusten kanssa. Taloudellisia vaikutuksia on seurattu kuukausittain kustannustoteumien avulla ja toiminnallisia vaikutuksia osallistamalla noin kuukauden välein järjestettäviin seurantakokouksiin ko. laitoksissa. Vaikutuksia on selvitetty myös laitosten henkilöstölle toimitettujen kyselyiden avulla. Risen johtoryhmälle vaikutuksista on raportoitu neljännesvuosittain. Alustavien tulosten perusteella

pilotointijakson kustannusvaikutukset tulevat pysymään päätöksen mukaisessa raamis-
sa. Muutoksen onnistumisessa toiminnallisesti on ollut havaittavissa eroja vankiloiden
kesken, mutta palvelun laadun on koettu parantuneen loppuvuodesta. Loppuraportti pi-
lotoinnin tulosten vaikutuksista valmistuu kevään 2019 aikana.

3. Rikosseuraamuslaitos selvittää vuoden 2018 aikana eri vaihtoehdot vankiloiden tur-
vateknisten järjestelmien hankinnalle ja rahoitukselle.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitoksen kilpailutusprojekti on selvittänyt eri vaihtoehtoja
turvatekniikan hankinnan, ylläpidon ja hallinnan suhteen. Kyseisiä vaihtoehtoja on arvioi-
tu Senaatti-kiinteistöjen vuokraan sisältyvien hankintojen, Hanselin puitejärjestelyn ja
Risen oman kilpailutuksen välillä. Arvioinnin perusteella tarkoituksenmukaisin tapa
hankkia turvatekniset järjestelmät on oma kilpailutus. Kilpailutus on käynnistetty keväällä
2018 ja hankintapäätös puitesopimuksesta on tehty 12/2018.

Rahoituksen osalta on tehty vertailua toimittajan suorittaman ns. kokonaispalvelun ja
oman omistamisen välillä. Kilpailutuksen aikana todettiin, että kokonaispalvelussa, jossa
toimittaja omistaa laitteet ja järjestelmät, on olemassa hinnoitteluriski, niin Rikosseu-
raamuslaitokselle kuin toimittajallekin. Tämän johdosta kilpailutusprojekti päättyi käyttä-
mään mallia, jossa laitteet ja järjestelmät ostetaan omaan omistukseen tai jos kustan-
nuslaskelmien kautta voidaan leasing-rahoitus osoittaa edullisemmaksi, voidaan järjes-
telmät vuokrata, käyttäen Hanselin kilpailuttamaa leasing-yrittystä.

4. Tiedolla johtamisen projektissa kehitetään Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan joh-
tamisen, seurannan ja arvioinnin edellyttämää mittaristoa ja raportointia. Tällä mah-
dollistetaan mm. parempi resurssien käytön ja kohdentumisen sekä vaikutuksien ar-
viointi. Rotin ja Kiekun kehittämisen yhteydessä varmistetaan edellytykset tarvittavi-
en tietojen saannille. (Projekti tulee jatkumaan vuonna 2019.)

Toteuma: Roti-hankeeseen liittyen on määritetty tiedontuotannon edellyttämiä vaati-
muksia. Tarvittavaa DW-ratkaisua on valmisteltu yhdessä ORK:n kanssa. Työ jatkuu
edelleen.

Sisäisen tiedonjakelun osalta on otettu käyttöön PX-Web -ratkaisu. PX-Webin tietosisäl-
töä kehitetään edelleen ja myöhemmässä vaiheessa julkinen ulkoinen tilastojulkaisemi-
nen siirtyy sen kautta tapahtuvaksi.

Tilikarttaa uudistetaan tavoitteena mahdollistaa tulevan tehtäväalue- ja palvelukarttamal-
lin mukainen suunnittelu ja seuranta. Kehitettävää tehtäväalue- ja palvelukarttaraken-
teen huomioivaa jaottelua käytetään mahdollisimman yhdenmukaisena eri järjestelmis-
sä (Roti ja Kieku). Työ jatkuu edelleen vuonna 2019, uusi tilikartta otetaan käyttöön vu-
oden 2020 alusta.

Tiedolla johtamiseen liittyvät erityiset ohjelmisto- ja järjestelmälinjaukset tehtäneen lop-
puvuodesta 2019 tahdistettuna Rotin kehitykseen.

Toimintamenot ja henkilötyövuodet mom. 25.40.01	Toteuma 2016		Toteuma 2017		Tavoite 2018		Toteuma 2018	
	1 000	htv	1 000	htv	1 000	htv	1 000	htv
Rangaistusten täytäntöönpano	184 213	2 371	181 705	2 332	186 335	2 379	187 286	2 340
Täytäntöönpanon ohjaus, kehittäminen ja hallinto	6 754	79	6 927	88	7 200	80	7 459	94
Täytäntöönpanoyksikkö	1 665	35	1 552	34	1 720	35	1 608	35
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	2 481	24	2 429	25	2 600	24	2 376	25
Ostopalvelut, Palkeet	1 962		2 131		1 910		1 675	
Ostopalvelut, Tietohallinto	11 363		11 236		14 202		11 371	
Yhteensä	208 438	2 510	205 978	2 479	213 967	2 518	211 774	2 494

Toimintamenot	Toteuma 2016	Toteuma 2017	TA 2018	Tulos-sopimus 2018	Toteuma 2018	Muutos 2018/2017
Toimintamenot (netto) €/vanki	58 050	58 830	58 940	61 081	62 880	6,9 %
Toimintamenot (netto) €/yhdyskuntaseuraamusta suorittava	5 250	5 865	5 650	6 851	6 410	9,3 %

Rikosseuraamusalan nettokustannukset olivat 209,6 miljoonaa euroa vuonna 2018. Kustannukset nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,9 miljoonaa euroa (2,4 %). Henkilöstökustannukset, sisältäen vankipalkat, kasvoivat 0,5 miljoonaa euroa (0,4 %) ollen 120,8 miljoonaa euroa. Vuokrat kasvoivat 2,0 miljoonaa euroa (4,4 %) ollen 47,9 miljoonaa euroa. Palvelujen ostot olivat 31,4 miljoonaa euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 1,1 miljoonaa euroa (3,8 %). Aineiden ja tarvikkeiden kulut laskivat 0,3 miljoonaa euroa (-1,6 %) ollen 20,2 miljoonaa euroa. Muut kustannukset kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa (10,1 %) ollen 1,9 miljoonaa euroa. Tulot laskivat 1,4 miljoonaa euroa (-10,0 %) ollen 12,6 miljoonaa euroa.

Kustannukset (netto) 1000 euroa	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Muutos 2018/2017
Rikosseuraamusalan kokonaiskustannukset, josta	208 477	204 726	209 605	2,4 %
Keskushallintoyksikön kustannukset	7 935	6 658	7 568	13,7 %
Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kustannukset	2 664	2 602	2 378	-8,6 %
Täytäntöönpanoyksikön kustannukset	1 623	1 514	1 608	6,2 %
Rikosseuraamusalueiden kustannukset yhteensä, josta	196 255	193 952	198 052	2,1 %
Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen kustannukset	61 665	59 612	62 264	4,4 %
Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen kustannukset	62 805	62 601	63 633	1,6 %
Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen kustannukset	60 858	60 822	62 483	2,7 %
Rikosseuraamuslaitoksen yhteiset kustannukset	10 927	10 918	9 673	-11,4 %

Yksikkökustannukset (netto)	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Muutos 2018/2017
Täytäntöönpanon kustannukset vuodessa €/ vanki*	61 620	62 640	66 860	6,7 %
Täytäntöönpanon kustannukset vuodessa €/ yhdyskuntaseuraamusasiakas*	5 294	4 930	5 080	3,1 %
Rikosseuraamusalan perustutkintokoulutuksen kustannukset €/ aloittaneet opiskelijat**	33 370	35 441	27 197	-23,3 %
RSKK:n täydennyskoulutuksen kustannukset €/ koulutettavapäivä**	86	88	74	-15,9 %

*Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. ** Hallinto jyvitetty toteutuneiden koulutettavapäivien suhteessa.

Valvontarangaistusten täytäntöönpano on huomattavasti kalliimpaa muihin yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoon verrattuna johtuen mm. kalliista valvontatekniikasta. Valvontarangaistus on ns. viimeinen vaihtoehto ennen ehdotonta vankeusrangaistusta, joten rangaistuksen valvonta on intensiivisempää kuin muissa yhdyskuntaseuraamuksissa. Kustannuksia lisää myös tarvittava laajempi valmistelutyö verrattuna muihin yhdyskuntaseuraamuksiin.

Seuraamusten kustannukset (netto)	Työajan- käytön jakauma 2018		Kustannusten jakaantuminen 2018	Täytäntöön- panon hinta 2018	Täytäntöön- panon hinta 2017
	N	%	€	€	€
Vankeja keskimäärin päivässä					
Suljetuissa laitoksissa	1 887	77 %	147 330 000	78 080	73 080
Avolaitoksissa	816	21 %	44 464 000	54 490	48 800
Valvotussa koevapaudessa	207	2 %	2 773 000	13 400	21 190
Yhteensä	2 910	100 %	194 567 000	66 860	62 640
Yhdyskuntaseuraamusten päivittäinen keskimäärä					
Ehdollisesti rangaistuja nuoria valvottavia	729	25 %	3 232 000	4 430	2 950
Nuorisorangaistusta suorittavia	8	0 %	15 000	1 920	5 380
Yhdyskuntapalvelua suorittavia	1 072	29 %	4 713 000	4 400	4 190
Ehdonalaisesti vapautuneita valvottavia	1 116	15 %	2 503 000	2 240	2 640
Valvontarangaistusta suorittavia	33	6 %	932 000	28 250	24 530
Pyydettyt seuraamusselvityk- set*	6 718	25 %	3 642 000	542	600
Yhteensä	2 959	100 %	15 038 000	5 082	4 930

Kaikki Rikosseuraamuslaitoksen kustannukset, ml. keskushallintoyksikkö, TPY, RSKK, aluekeskukset, alueiden yhteiset, on vyörytetty seuraamuksille. Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. Kustannukset eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa.

* Pyydettyjä seuraamusselvityksiä oli 6 718 kpl vuonna 2018 eli ko. luku ei ole päivittäinen keskimäärä.
Huom! Toimintakertomuksen taulukoiden "yhteensä"-rivien luvut on pyöristetty alkuperäisistä luvuista

Rikosseuraamuslaitoksen kokonaiskustannuksista 209,6 miljoonaa euroa netto (204,7 milj. euroa) 92,8 %, 194,6 miljoonaa euroa, aiheutui vankeusrangaistuksista ja 7,2 %, 15,0 miljoonaa euroa, yhdyskuntaseuraamuksista. Kustannuksista 56,8 %, 119,1 miljoonaa euroa, oli henkilökunnan henkilöstökustannuksia ja 43,2 %, 103,1 miljoonaa euroa, muita kustannuksia sisältäen vankipalkat ja 12,6 miljoonaa euroa tuloja. Toimitilakustannukset olivat 26,9 % kokonaiskustannuksista. Seuraavassa taulukossa on toimintokokonaisuuksien kustannukset eriteltynä.

Toimintojen kustannukset				
1 000 €	2018			
	Henk.kust.	Muut kustannukset	Tulot	Netto
Täytäntöönpano (hallinnollinen)	2 056	1 828	0	3 884
Rangaistusajan suunnittelu, seuranta, hallinta ja vapautumisen valmistelu, Vank	2 688	54	0	2 742
Seuraamusselvitykset, yks	749	35	0	784
Peruspalvelut, Vank	2 896	11 865	-4 534	10 227
Vankien asuminen, Vank	896	1 081	-8	1 969
Sosiaalisten asioiden hoito, sosiaalinen kuntoutus, terveys ja hyvinvointi	2 582	1 239	-15	3 805
Vankien koulutus Vank	669	732	-393	1 008
Päihdekuntoutus ja ohjelmat	943	330	0	1 272
Siviilityö, opiskelu ja muu toiminta vankilan ulkopuolella	39	317	0	356
Avolaitostyöt	430	3 351	-7	3 774
Työtoiminta Vank	2 706	4 387	-5 207	1 886
Toimintavelvollisuuspaikkojen hankinta ja ylläpito Yks	59	24	0	82
Vangeille järjestettävien toimintojen yhteiset tehtävät Vank	577	63	-336	304
Valvotun koevapauden valmistelu, valvonta ja tuki	1 219	239	1	1 458
Valvonta vankeusrangaistukset, Vank	33 447	4 203	-30	37 620
Valvonta ja tuki yhdyskuntaseuraamukset Yks	3 505	305	-1	3 809
RSKK:n järjestämä koulutus	1 004	218	-165	1 058
Valtion yhteiset tuki- ja ohjaustoiminnot	24 303	74 165	-1 457	97 011
<i>josta kiinteistöhallinto</i>	1 027	56 344	-1 081	56 290
Palkalliset poissaolot ja kohdentamaton työaika	38 308	-1 300	-452	36 556
YHTEENSÄ	119 076	103 135	-12 605	209 605

Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. Luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa.

4.3. Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus* 1 000 €	TP 2016	TP 2017	TP 2018
Tuotot	10 355	10 342	9 617
Erilliskustannukset	15 485	14 974	14 954
Osuus yhteiskustannuksista	11 960	11 713	11 083
Kokonaiskustannukset	27 445	26 687	26 036
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-17 089	-16 345	-16 420
Kustannusvastaavuus, %	38 %	39 %	37 %

*Sisältää työtoiminnan ja laitostyötoimintojen kustannusvastaavuuslaskelmat. Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella.

Tuotot laskivat 0,7 miljoonaa euroa, -7,0 %. Erilliskustannukset pysyivät liki edellisvuoden tasolla. Osuus yhteiskustannuksista väheni 0,6 miljoonaa euroa (-5,4 %). Kustannusvastaavuus laski. Seuraavassa esitetään kustannusvastaavuuslaskelmat työtoiminnasta ja laitostyötoiminnasta (kanttiinit).

Tuotot asunnoista, henkilöstön ateriakorvauksista sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen maksullisen toiminnan tulot jäivät alle miljoonan euron.

Työtoiminnan kustannusvastaavuus 1 000 €	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Muutos 2018/2017
Tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	5 253	5 248	4 262	-19 %
- maksullisen toiminnan muut tuotot	938	894	945	6 %
Tuotot yhteensä	6 192	6 142	5 207	-15 %
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 030	2 729	2 421	-11 %
- henkilöstökustannukset	6 101	5 858	5 954	2 %
- vuokrat	133	53	83	58 %
- palvelujen ostot	1 066	1 111	966	-13 %
- muut erilliskustannukset	1 422	1 302	545	-58 %
- vankiloiden sisäinen käyttö	-1 029	-1 006	-503	-50 %
Erilliskustannukset yhteensä	10 723	10 048	9467	-6 %
Käyttöjäämä				
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	11 698	11 359	10 528	-7 %
- poistot ja korot	200	159	157	-1 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	11 898	11 518	10 686	-7 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	22 621	21 566	20 152	-7 %
Ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-16 429	-15 424	-14 945	- 3 %
Kustannusvastaavuus %	27 %	28 %	26 %	- 9 %

*Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella. Vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia mm. Kiekun käyttöönotosta johtuen.

Työtoiminnan tuotteiden maksullisuudesta on säädetty Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 10 §:ssä.

Työtoiminnan tulot laskivat 935 000 euroa, -15 %, edellisestä vuodesta. Eniten laskivat myymälöiden, metsätalouden ja kilpitöiden tulot. Erilliskustannukset laskivat 581 000 euroa, -6 %, edellisestä vuodesta. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankintakulut laskivat 308 000 euroa, -11 %. Henkilöstökustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 96 000 euroa, 2 %. Vuokra, palvelujen ostot ja muut erilliskustannukset laskivat 872 000 euroa, -35 %. Sisäinen käyttö laski edellistä vuodesta 503 000 euroa, -50 %. Osuus yhteiskustannuksista laski 833 000 euroa, -7 %. Vaikka kokonaiskustannukset laskivat 1,4

miljoonalla eurolla, -7 %, heikkeni kustannusvastaavuusprosentti kahdella prosentilla ol-
len 26 %. Työtoiminnan kustannuksiin sisältyy myös ammatillisen koulutuksen työssä-
oppimisen kustannuksia.

Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus 1 000 €	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Muutos 2018/2017
Tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	4 164	4 200	4 409	5 %
- maksullisen toiminnan muut tuotot			1	
Tuotot yhteensä	4 164	4 200	4 410	5 %
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 881	3 926	4 682	19 %
- henkilöstökustannukset	820	916	733	-20 %
- vuokrat	32	57	55	- 3 %
- palvelujen ostot	18	18	9	-48 %
- muut erilliskustannukset	10	9	7	-17 %
Erilliskustannukset yhteensä	4 762	4 926	5 487	11 %
Käyttöjäämä	-598	-725	-1 077	48 %
- tukitoimintojen kustannukset*	62	195	160	-18 %
- toimitilakustannukset	0	0	237	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	62	195	397	103 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 824	5 121	5 884	15 %
Ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-661	-921	-1 474	60 %
Kustannusvastaavuus %	86 %	82 %	75 %	9 %

*Vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia. Vuosien 2016 ja 2017 toimitilakustannukset eivät olleet raportoitavissa. Vuoden 2018 toimintokohtaiset henkilöstökustannukset on laskettu marras-joulukuun työajankohdistusten perusteella.

Laitosmyymälöiden tuotteiden maksullisuudesta on säädetty Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 10 §:ssä. Rikosseuraamuslaitoksen ohjeen 4/004/2011 mukaan laitosmyymälässä tuotteet myydään vangille hankintahinnalla, johon sisältyvät ostohinta, rahtikulut ja muut vastaavat hankintakulut. Kustannusvastaavuuslaskelmassa maksullisen toiminnan erilliskustannukset ilman henkilöstökustannuksia ovat 4,754 milj. euroa, mikä ylittää maksullisen toiminnan tuotot 344 000 eurolla. Ylitys johtuu vankipuhelinjärjestelmän toimittajalle maksetuista lisäveloituksista, jotka koskevat vuosia 2014–2018.

Tulot kasvoivat 209 000 euroa, 5 %, ja erilliskustannukset 561 000 euroa eli 11 % vuodesta 2017.

Laitosmyymälöiden käyttöjäämä heikkeni 352 000 euroa, mikä johtui aineet, tarvikkeet ja tavarat menojen kasvusta. Menot sisältävät edellä mainitun vankipuhelinjärjestelmän puhelinkorttien kulut. Henkilöstökustannukset laskivat 183 000 euroa, -20 %. Vuokramenot pysyivät liki ennallaan. Varaston arvo laski edellisestä vuodesta 14 000 eurolla olleen 206 000 euroa.

4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Kustannusvastaavuuslaskelmaa edellyttävää yhteisrahoitteista toimintaa ei varainhoitovuonna ollut.

5. Tuotokset ja laadunhallinta

5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Vuonna 2018 keskivankiluku laski edelleen. Vuosi 2016 näyttää toistaiseksi jäävän poikkeukseksi laskevassa trendissä, silloinen vankiluvun nousu selittyi pitkälti ulkomaalaisten vankien määrän nousulla. Vankiluvun kehityksen ennakkointia tosin vaikeuttaa se, että siinä on viime vuosina tapahtunut ennakoimattomia heilahduksia molempiin suuntiin. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien keskimäärän lasku jatkui edellisvuosia loivemmin. Asiakasmäärien pitkäaikainen lasku on osaltaan helpottanut Rikosseuraamuslaitoksen talouden sopeuttamista sekä sisällöllisen kehittämistyön jatkamista.

Osan rikosseuraamusasiakasmäärän kehityksestä selittänee väestön ikärakenteen muutos. Viime vuosina myös poliisin tietoon tullut rikollisuus on useiden rikosseuraamusten kannalta merkittävien rikoslajien osalta vähentynyt. Merkittävin yksittäinen selittäjä yhdyskuntapalvelun vähenemiselle on rattijuopumusten määrän lasku. Vuonna 2018 rattijuopumusten määrä on ennakkotietojen mukaan kuitenkin noussut. Tulevina vuosina rikosseuraamusasiakkaiden määrä tulee todennäköisesti nousemaan jo päätettyjen sekä vireillä olevien lakimuutoksien myötä.

Vuonna 2018 vapaudesta vankilaan tulleita oli 5 546 (5 401). Päivittäinen keskivankiluku oli 2 910 (3 035). Sakkovankien päivittäinen keskimäärä oli 59, missä on hiukan nousua edellisiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2018 sakon muuntorangaistusta suoritti yhteensä 1 850 (1 802) vankia, joista 1 259 suoritti pelkkää sakkorangaistusta ja 591 vankia oli myös tutkinta- tai vankeusvankina. Valvotussa koevapaudessa oli päivittäin keskimäärin 207 (214) vankia.

Elinkautisvankien määrän 1990-luvulta alkanut kasvu on taittunut. Silloisen Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (TEO) 1990-luvulla tekemien mielentilatutkimuksia koskevien muuttuneiden linjausten vaikutus vankilukuun on täysimääräinen. Enimmillään elinkautisia oli 211 vuonna 2014. Jatkossa elinkautisvankien määrän vaihtelu heijastelee enemmän rikollisuuden ja tuomioistuinkäytäntöjen muutoksia. Vuoden 2018 lopussa elinkautisvankeja oli 187 (195).

Ulkomaalaisvankien suhteellinen osuus ja määrä vähenivät, heitä oli 16,6 (17,8) % kaikista vangeista. Ulkomaalaisten vankien päivittäinen keskimäärä oli 482 (540). Tutkintavangeista noin kolmannes oli ulkomaalaisia. Naisia vangeista oli päivittäin keskimäärin 7,5 (7,6) %. Ainoastaan sakon muuntorangaistusta suorittavien keskimääräinen laitosaikea oli 15 (16) päivää. Muiden vapautuneiden vankeusvankien keskimääräinen laitosaikea oli 10,5 (10,8) kuukautta ja tutkintavankeuden keskipituus oli 3,5 (3,7) kuukautta.

Vuonna 2018 täytäntöönpantaviksi tulleiden yhdyskuntaseuraamusten määrä oli 3 712 (3 604). Pitkähkön laskevan suuntauksen jälkeen nousua oli n. 3 %. Päivittäinen asiakasmäärä oli lähes edellisen vuoden tasolla. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien päivittäinen keskimäärä oli 2 959 (2 967). Naisten osuus oli vuoden lopussa 11 (11) %.

Uusia yhdyskuntapalveluja tuli täytäntöönpantaviksi noin 70 enemmän kuin vuonna 2017. Muutos ei vielä paljastu Tilastokeskuksen julkaisemissa tuomiotilastoissa, joissa

yhdyskuntapalvelutuomioiden määrä on ollut laskusuunnassa jo pitkään. 2010-luvun aikana vuosittain annettujen tuomioiden määrä on vähentynyt lähes 40 prosenttia (2011: 2 496 ja 2017: 1 522). Tuomioiden keskimääräinen pituus (3,3 kuukautta) on pysynyt samana.

Yhdyskuntapalvelutuomioiden määrään vaikuttaa yhdyskuntapalveluksi muuntokelpoisten vankeusrangaistusten (enintään 8 kk) väheneminen. Määrä ei kuitenkaan ole vähentynyt yhtä jyrkästi kuin annettujen yhdyskuntapalvelutuomioiden määrä. Vuodesta 2013 vuoteen 2017 muuntokelpoisten tuomioiden määrä on vähentynyt 13 prosenttia, kun samalla aikavälillä yhdyskuntapalvelutuomiot ovat vähentyneet 28 prosenttia. Yhdyskuntapalvelun käyttöaste – muuntokelpoista rangaistuksista yhdyskuntapalveluksi muunnetut ehdottomat vankeusrangaistukset – olikin vuonna 2017 jälleen alhaisempi (30,9 %) kuin vuotta aikaisemmin (32,5 %).

Muuntokelpoisten tuomioiden vähenemisen keskeisin syy on törkeiden rattijuopumusten määrän väheneminen, sillä yhdyskuntapalvelutuomioista yli puolessa päärikos on rattijuopumus tai törkeä rattijuopumus. Poliisin tietoon tulleiden rattijuopumusten määrä on vuodesta 2013 vakiintunut 6 100:n ja 6 500:n välille, kun törkeiden rattijuopumusten määrä on samalla aikavälillä vähentynyt yli neljänneksen, noin 5 900:aan vuonna 2017. Muuntokelpoista tuomioita rattijuopumuksista annettiin 436 ja törkeistä rattijuopumuksista 1 289 vuonna 2017. Näistä yhdyskuntapalveluna tuomittiin 60 ja 719. [1]. Poliisin tietoon tulleiden rattijuopumusten kokonaismäärä on vuoden 2018¹ ennakkotietojen perusteella noussut selvästi perusmuotoisissa teoissa ja jonkin verran myös törkeiden rattijuopumusten osalta. Määrät ovat kuitenkin selvästi pienempiä kuin 2000-luvun alkupuolella.

Täytäntöön pantavaksi tuli vuonna 2018 yhteensä 207 (246) valvontarangaistusta. Valvontarangaistuksen aloittaneita oli 183 (237). Päättyneitä valvontarangaistuksia sisältäen vankeudeksi muunnetut oli 177 (224). Alkaneista valvontarangaistuksista vankeudeksi muunnettiin 25 (26). Suoritettu aika oli keskimäärin 55 (62) päivää. Valvontarangaistuksen aloittaneista yli puolet on tuomittu liikennejuopumuksesta. Suurin osa oli aikaisemmin suorittanut yhdyskuntapalvelua ja/tai vankeutta.

Seuraamuslajiprofiilissa on yhdyskuntaseuraamusten osalta tapahtunut viime vuosina siirtymä ehdonalaan vapautteen päästettyjen valvonnan suuntaan. Alueellisesti Etelä-Suomen rikosseuraamusalue erottuu yhdyskuntaseuraamusten käytössä. Niin seuraamuslajiprofiilissa, täytäntöön pantavaksi tulleiden kuin päivittäin yhdyskuntaseuraamusta suorittavien määrä on siellä muuta maata alempi.

Tehdyissä selvityksissä on osoittautunut, että Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaat, niin vangit kuin yhdyskuntaseuraamuksissa olevatkin keskittyvät hyvin vahvasti maakuntakeskuksiin.

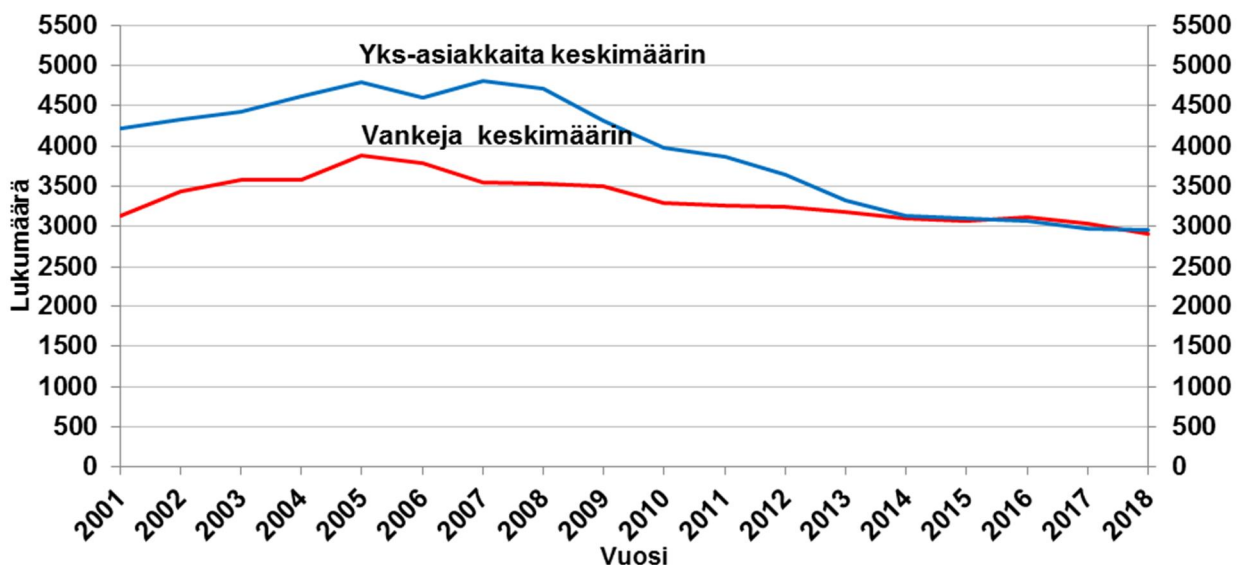
¹ Lähde : Rikos- ja pakkokeinotilasto 2018, 4. vuosineljännes. Tilastokeskus

Suoritteiden määrät	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Tulos-sopimus 2018	TP 2018	Muutos 2018/2017
Täytäntöön pantavaksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 773	3 604	3 720	3 680	3 712	3,0 %
Vapaudesta vankilaan tulleet	5 732	5 401	5 750	5 650	5 546	2,7 %
Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia keskimäärin	3 061	2 967	3 040	2 890	2 959	-0,3 %
Vankeja keskimäärin	3 120	3 035	3 150	2 990	2 910	-4,1 %
Vankeusvankeja	2 478	2 383	-	2 320	2 304	-3,3 %
Sakkovankeja	57	55	-	55	59	7,3 %
Tutkintavankeja	585	597	-	615	574	-8,4 %
Pyydettyt seuraamusselvitykset	6 647	6 373	6 600	6 450	6 718	5,4 %
Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kursseille osallistuneet*	3 341	2 608	-	-	2 947	13 %

*Sis. perustutkinnolle, täydennyskoulutuskursseille ja RSKK:n vastuulla oleville amk-opintojaksoille osallistuneet.

Syyttäjiltä ja tuomioistuimilta saapui yhteensä n. 5,5 % enemmän seuraamusselvityspyyntöjä 6 718 (6 373). Kasvua oli kaikilla rikosseuraamusalueilla ja lähes kaikissa suuremmissa selvityslajeissa. Seuraamusselvitykset voivat olla nuoren seuraamusselvityksiä, yhdyskuntapalveluselvityksiä, valvontarangaistus selvityksiä, nuorisorangaistus selvityksiä tai näiden yhdistelmiä, mikäli syyttäjä tai tuomioistuin on pyytänyt useampaa selvitystä.

Kuva 1. Vankeja ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaita keskimäärin vuosina 2001–2018.

5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Rikosseuraamuslaitoksen strategian painopisteenä oleva ”turvallisesti kohti avoimempaa täytäntöönpanoa” -tavoite on edennyt viimeisten vuosien aikana. Vuonna 2018 ei kuitenkaan edetty tavoitteen mukaiseen suuntaan, vaikka asetetut tulostavoitteet osittain saavutettiin. Valvotussa koevapaudessa keskimäärin päivässä oli 207 vankia (214 vuonna 2017). Valvotun koevapauden käytön lisäämisessä ei kyetty saavuttamaan vuodelle 2018 asetettu tavoitetasoa 230 vankia valvotussa koevapaudessa. Vapautuneista vangeista 19 % (20 %) vapautui koevapauden kautta. Koevapaustavoite on alun perin asetettu haastavaksi tarkoituksena osoittaa selkeästi toivottu kehityssuunta. Tavoite on muuttunut vielä haastavammaksi vankiluvun laskiessa ja lyhytaikaisten vankien osuuden kasvaessa vankijoukossa.

Avolaitossijoitusten määrän lisääminen edellyttäisi mm. sitä, että entistä useampi vanki voisi sijoittua suoraan siviilistä avolaitokseen. Avolaitoksissa keskimäärin päivittäin olleiden vankeusvankien osuus laski 1,4 % edellisen vuoden tasolta olleen 42 % (43 %). Avolaitossijoitusten onnistuminen parani hivenen olleen 80 % (79 % vuonna 2017). Karkaamiset ja avolaitoksista luvatta poistumiset vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Näissä esiintyy kuitenkin suurehkoa vuosittaista vaihtelua. Avolaitosten käyttöaste laski vuonna 2018 olleen 84 % (87 %). Avolaitospaikkojen jakaantumisessa ja niiden käyttöasteessa on alueellista vaihtelua. Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella on tarvetta vähemmän avolaitospaikkoja, joten alueen vankeja sijoitetaan myös muiden rikosseuraamusalueiden avolaitoksiin.

Vuonna 2018 valvontarangaistusta suoritti päivittäin keskimäärin 33 tuomittua (45).

Valvonta-asiakkaille tehtyjen työskentelysuunnitelmien määrä laski edellisen vuoden tasolta, joten tavoitetasoa ei saavutettu. Vuoden viimeisenä päivänä työskentelysuunnitelma oli tehty 80 (85) %:lla valvonta-asiakkaista (yhdyskuntaseuraamuksista muut kuin valvonnat sisältävät lähtökohtaisesti suunnitelmaan perustuvaa työskentelyä). Yhdyskuntaseuraamuksissa toimintaohjelmiin osallistumisen osuus pysyi edellisen vuoden tasolla, mutta tavoitetasoa ei saavutettu. Kaikista päättyneistä yhdyskuntaseuraamuksista 9,5 (9,5) prosentissa asiakas oli osallistunut toimintaohjelmaan tulostavoitteen ollessa 13 %.

Rangaistusajan suunnitelma oli tehty 81 (82) %:lle vuoden aikana vapautuneista vankeusvangeista. Muiden kuin pelkkää sakonmuuntorangaistusta suorittaneiden tuomittujen osalta rangaistusajan suunnitelma tehtiin 99 (99) %:lle, käytännössä siis lähes kaikille. Perusteellinen riski- ja tarvearvio (Rita) tehdään arviointikeskuksissa lähinnä pitkäaikaisille vakavaan väkivaltaan syyllistyneille vangeille, nuorille ja seksuaalirikoksista tuomituille.

Vapauttamissuunnitelmia tehtiin suurin piirtein yhtä suurelle osalle vapautuneista vangeista kuin edellisenä vuonna, tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu. Kaikista vapautuneista vankeusvangeista vapauttamissuunnitelma tehtiin 78 (79) %:lle tavoitteen ollessa 85 %. Sakkovangeista vapauttamissuunnitelma tehtiin 47 (49) %:lle ja muista vankeusvangeista 90 (90 %) :lle. Lyhytaikaisten vankien osalta suunnitelmien teko on selvästi kes-

kimääräistä vähäisempää. Sakkovankien osalta on kuitenkin huomioitava, että noin kolmannes heistä maksoi sakkonsa viiden päivän kuluessa sakonmuuntorangaistuksen alusta ja vapautuu enemmälti suorittamasta. Verkostotyön osuus vapauttamissuunnitelmissa nousi edelleen hieman, mutta tavoitetasoa 30 % ei saavutettu. Vuonna 2018 verkostotyönä tehtiin 28 (27) % vapauttamissuunnitelmista. Avolaitoksissa vapauttamissuunnitelmia tehtiin suuremmalle osalle, 91 (82 vuonna 2017) %:lle vapautuneista ja vapauttamissuunnitelmat tehtiin myös useammin verkostotyönä [44 (42) %] kuin suljetuissa vankiloissa. Suunnitelmallisen rangaistusten täytäntöönpanon käytäntöjä ja sisältöä on tarve kehittää erityisesti sakkovankien ja muiden lyhytaikaisvankien osalta.

Vankeusvankien toimintaan osallistumista kyettiin lisäämään yli tavoitetason. Vankeusvangeista toimintaan osallistui 74 % (69) päivittäin toimintoihin käytettävistä olevasta ajasta tavoitteen ollessa 70 %.

Turvallisuuden osalta tilanne säilyi hyvänä. Laitosten säilytysvarmuudessa saavutettiin tulostavoite. Karkaamisia suljetuista laitoksista oli 2 (7). Luvatta poistumiset kaikkiaan vähenivät. Kaikkiaan poistumislualta ei palattu ajoissa 242 (249) tapauksessa. Avolaitossijoitusten onnistumisessa ei ollut merkittäviä muutoksia, avolaitossijoituksista onnistui 80 (79) %. Valvotun koevapauden suoritti loppuun 81 (84) % aloittaneista ja yhdyskuntapalvelun aloittaneista palvelun suoritti loppuun 81 (83) %. Koevapauksissa tavoite oli 82 % ja yhdyskuntapalvelussa 83 %.

Vuoden lopussa tavoittamatta oli karkureita 1 (1), luvatta poistuneita 8 (7) ja poistumislualta palaamatta jääneitä 30 (21).

Vuonna 2016 käyttöön otettu laitosturvallisuusindeksi koostuu tilastoista, jotka on laskettu säilytysvarmuutta, väkivaltaa ja päihderikkomuksia kuvaavista mittareista. Indeksien noustessa turvallisuustilanne heikkenee. Indeksien perusluku 100 laskettiin vuosien 2011–2014 keskiarvosta. Vuoden 2018 laitosturvallisuusindeksin kokonaispisteluku on 106 (112). Indeksillä osoitetaan parempaa turvallisuustilannetta kaikissa osatekijöissä. Avolaitosten osalta parannusta oli selkeämpi kaikissa osatekijöissä, suljettujen laitosten säilytysvarmuus parani muiden osatekijöiden pysyessä lähes ennallaan. Suurehkotkin vuosittaiset vaihtelut näyttävät olevan muodostetulle indeksille tyypillisiä. Tähän mennessä saadun kokemuksen perusteella indeksin herkkyyden kuitenkin tuo esiin vankiloitten käytännön toiminnassa koetun muutoksen suunnan.

Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu -mittarit	Toteuma 2016	Toteuma 2017	TA 2018	Tulos-sopimus 2018	Toteuma 2018
Vankeja valvotussa koevapaudes- sa keskimäärin päivässä	203	214	230	230	207
Valvotun koevapauden loppuun suorittaneet, % päätyneistä	82	84	82	82	81
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneet, % päätyneistä	83	83	83	83	81
Vankeusvankien toimintaan osal- listuminen, % päivittäin toimintoi- hin käytävissä olevasta ajasta ¹⁾	68	69	70	70	74
Toiminta- ja päihdeohjelmien osuus vankien toimintoihin käytet- tävässä olevasta ajasta, %	5,3	6	-	7	7
Vankeusvangeista toimintaan osallistumattomia keskimäärin % ¹⁾	27	23	-	24	22
Toimintaohjelmiin osallistuneet vuoden aikana päätyneistä yhdyskuntaseuraamuksista, %	8	10	-	13	10
Rangaistusajan suunnitelmat tehty, % vankeusvangeista ¹⁾	81	82	-	84	81
Rangaistusajan suunnitelmat tehty, % vankeusvangeista ilman sakkovankeja	99	99	-	-	99
Työskentelysuunnitelma tehty, % yhdyskuntaseuraamuksista, valvonta-asiakkaat	85	85	-	83	80
Vapauttamissuunnitelma tehty vuoden aikana vapautuneille vankeusvangeille % ¹⁾	78	79	-	85	78
Ilman asuntoa vapautuneet vankeusvangit % ¹⁾	29	32	-	20	32
Asunnottomana yhdyskuntaseu- raamuksen päätyneessä, yks-asiakkaat % ³⁾	6	6,9	-	3	8
Vapauttamissuunnitelma tehty verkostoyhteistyönä, % kaikista vapauttamissuunnitelmista	23	27	-	30	28
Suoraan suljetusta vapautuneiden % osuus vapautuneista	66	63	-	58	65
Vankeusvangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, % ¹⁾	40	43	42	42	42
Avolaitosten käyttöaste % ²⁾	83	87	-	81	84
Avolaitoksista vapautuneet vuo- den aikana vapautuneista vanke- usvangeista, % (ei sisällä sakko- vankeja)	44	46	-	-	44
Avolaitossijoitusten onnistuminen, % ⁴⁾	80	79	-	-	80

Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu -mittarit	Toteuma 2016	Toteuma 2017	TA 2018	Tulos-sopimus 2018	Toteuma 2018
Laitosten säilytysvarmuus, %	99,3	99,2	-	99,2	99,3
Laitosturvallisuusindeksi ⁵⁾	101	112	100	100	105,9
Laitosturvallisuusindeksi, osatekijät:					
Säilytysvarmuus	92	84	-	-	77
Väkivalta	103	134	-	-	129
Päihderikkomukset	115	127	-	-	118

¹⁾ Sisältää sakkovangit.

²⁾ Ei sisällä koevapaudessa olevia.

³⁾ Ei sisällä valvontarangaistusasiakkaita.

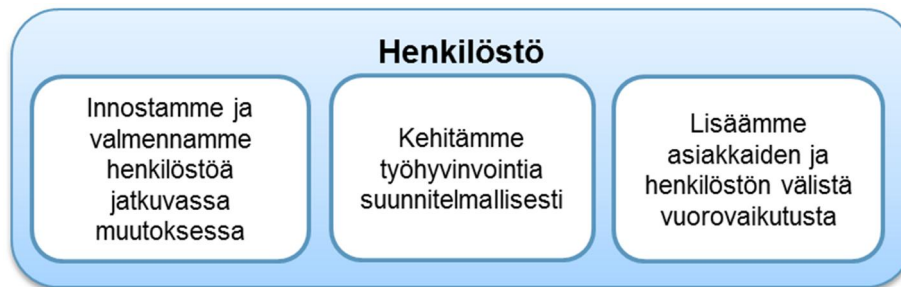
⁴⁾ Laskentaa täsmennetty vuodesta 2015 alkaen.

⁵⁾ Vuosien 2011–2014 keskiarvo muodostaa indeksin arvon 100, turvallisuustilanne heikkenee indeksin kasvaessa.

6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen vuoden 2018 tulossopimukseen on kirjattu seuraavat henkilöstöä koskevat tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Alla on kuvattu vuodelle 2018 asetettujen toimenpiteiden toteumatiedot.

Henkilöstöön liittyvät tulostavoitteet kaudella 2018 - 2021 ovat:

Keskeiset toimenpiteet vuonna 2018 tavoitteiden saavuttamiseksi olivat:

1. Henkilöstön osaamisen kehittämiseksi otetaan käyttöön johtamisen laatukortti, joka viedään osaksi esimiesvalmennuksia.

Toteuma: Rikosseuraamuslaitoksen johtamisen laatukortti julkaistiin elokuussa 2018. Laatukortti sisältää hyvän riseläisen johtamisen määrittelyt, itsearviointivälineen ja johtamisen kehittämisen työvälineet. Laatukortti oli valmisteluvaiheessa esillä alueellisissa esimies- ja johtamisvalmennuksissa keväällä 2018. Laatukortissa määritellyt johtamisen näkökulmat toimivat myös alkuvuodesta 2019 järjestettävien alueellisten esimies- ja johtamisvalmennusten punaisena lankana. Johtamista ja esimiestyötä kehitetään johtamisen laatukortin tavoitteiden suuntaisesti laatukortissa nimettyjä välineitä käyttäen.

2. Rikosseuraamuslaitos ottaa käyttöön strategialähtöisen henkilöstösuunnitteluprosessin, joka perustuu vankilakonseptin työskentelyalueiden pohjalta tehtävään henkilöstön osaamiskartoitukseen.

Toteuma: Strategisen suunnittelun pohjaksi valmisteltiin Risen tulevaisuusskenaario vuoteen 2030, jossa kuvataan miten Risen toimiala kehittyy pitkällä aikavälillä yhteiskunnan tiedossa olevien ja ennustettavien keskeisten muutosten näkökulmasta. Skenaroinnin ja analyysien perustella laadittiin strateginen henkilöstösuunnitelma, jossa kuvataan Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstörakennetta ja sen muutoksia henkilöstöryhmittäin. Henkilöstösuunnitelman sisältö on vuositarkkuudella suunnittelukauden mittainen 2019 - 2022 ja yleisemmällä tasolla esitetään tavoitetilä myös vuosista 2025 ja 2030. Suunnitelmaan koottiin keskeiset tunnistetut muutostekijät ja arvioitiin erityisesti lähityön vahvistumisen vaikutusta henkilöstöressurssien kohdentumiseen.

Strategisen henkilöstösuunnittelun tason nostamiseksi perustettiin pysyvä HR-ryhmä, jossa on edustajia keskushallinnosta, rikosseuraamusalueilta, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta ja rikosseuraamusalueiden yksiköistä. Ryhmän tehtävänä on mm. varmistaa strategian mukaisten henkilöstötavoitteiden yhtenäisyys, valmistella henkilöstöön liittyviä tulostavoitteita sekä tukea tulostavoitteiden toteutumista.

Osaamiskartoitus pilotoitiin kevään 2018 aikana lähityön pilottivankiloiksi valituissa yksiköissä (Pelson vankila, Hämeenlinnan vankila ja Jokelan vankila) ja yhdessä avolaitoksessa rikosseuraamusalueittain (Jokelan vankilan avovankilaosasto, Laukaan vankila ja Käyrän vankila) sekä yhdessä yhdyskuntaseuraamustoimistossa (Jyväskylän yhdyskuntaseuraamustoimisto). Osaamiskartoitukset toteutetaan koko Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstölle vuonna 2019. Tuloksia tullaan käyttämään yksikkö- ja virkamiestason henkilöstö- ja koulutussuunnitteluun. Osaamiskartoitusta kehitetään edelleen.

3. Rikosseuraamuslaitoksen uuden kaksivaiheisen koulutuksen pohjalta uudistetaan rikosseuraamusalan opetussuunnitelmat sekä valmistellaan uudet strategian mukaiset tehtäväkuvat.

Toteuma: Rikosseuraamusalan koulutus on uudistunut kaksivaiheiseksi koulutusväyläksi yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa. Osana koulutusuudistusta uudistettiin Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen opetussuunnitelma, joka valmistui keväällä 2018. Myös uusia strategian mukaisia tehtäväkuvia on valmisteltu. Työ jatkuu vuonna 2019, jonka yhteydessä tarkastellaan Rikosseuraamuslaitoksen virka- ja nimikerakennetta laajemmin.

4. Lisätään ja kehitetään henkilökunnan ja vankien välistä vuorovaikutusta lähityöhankkeen tavoitteiden mukaisesti. Työaika kohdennetaan vankien toiminta-aikaan.

Toteuma: Lähityöhanke on mallintanut ja ohjeistanut jokaista vankilaa perustamaan lähityön ohjausryhmän. Ohjausryhmän tehtävänä on kehittää ja koordinoita laitoksessa tehtävää lähityötä. Ohjausryhmän tavoitteena on saada lisättyä sekä henkilökunnan välistä että henkilökunnan ja vankien välistä vuorovaikutusta kehittämällä muutosmyönteistä työskentelyotetta.

Neljässä vankilassa toteutetussa pilotissa on huomiota kiinnitetty erityisesti rangaistuksen alkuvaiheen ohjaavaan ja motivoivaan työskentelyotteeseen ja tulevan asiakastietojärjestelmän Rotin mukaiseen suunnitelmalliseen ja arvioivaan työotteeseen.

6.1. Henkilöstömäärä ja -rakenne

Henkilöstöraportointi muuttui Kiegun myötä huomattavasti. Useiden tunnuslukujen kohdalla täydellistä vertailtavuutta edellisiin vuosiin ei voida osoittaa. Monet tunnusluvut perustuvat ajalta 1.1. - 30.9.2016 eHRMinfoon ja ajalta 1.10. - 31.12.2016 Kiekuun. Vuosi 2017 on ensimmäinen raportointivuosi, jolloin Kieku on ollut käytössä koko vuoden ajan.

Henkilötyövuodet (eHRMinfo ja Kieku)	2016	2017	2018
Keskushallinto	79	88	94
Etelä-Suomen rikosseuraamusalue	782	755	764
Länsi-Suomen rikosseuraamusalue	799	790	787
Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamus- alue	791	792	792
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	24	24	24
Täytäntöönpanoyksikkö	35	34	35
Yhteensä	2 510	2 484	2 496

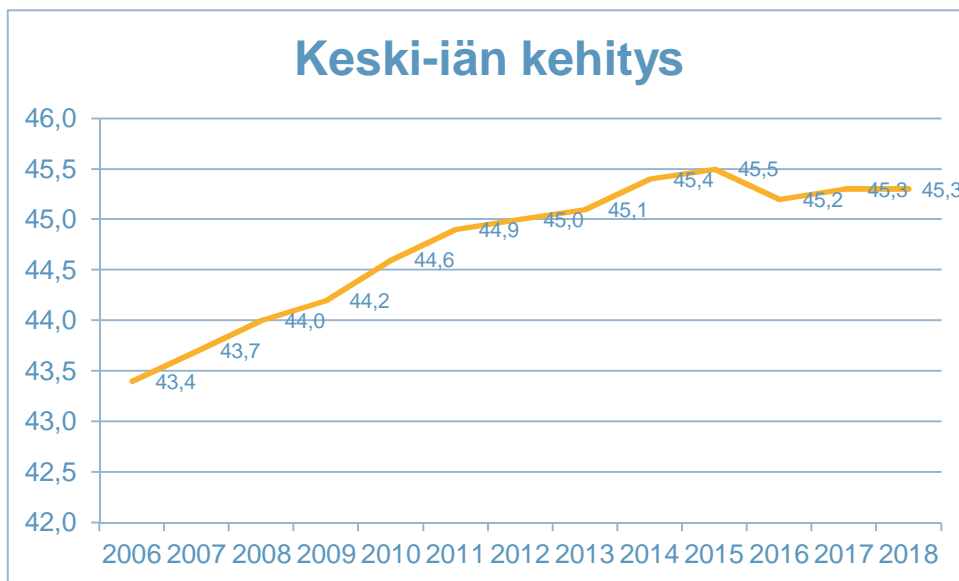
Henkilöstö, lukumäärä ja prosenttiosuus 31.12.	2016		2017		2018	
	lkm	%-osuus	lkm	%-osuus	lkm	%-osuus
Mies	1 550	59	1 543	58,8	1 545	58,7
Nainen	1 084	41	1 079	41,2	1 088	41,3
Vakinainen	2 233	85	2 051	78,2	2 039	77,4
Määräaikainen (jolla vakinainen taustavirka)	-	-	170	6,5	181	6,9
Määräaikainen	401	15	401	15,3	413	15,7
Kokoaikainen	2 538	96	2 549	97	2 557	97
Osa-aikainen	96	4	73	3	76	3
Kokonaismäärä	2 634		2 622		2 633	

Henkilöstöryhmittely muuttui 1.10.2016. Entinen Hallinto-ryhmä on jaettu ryhmiksi Asiantuntijat ja Toimihenkilöt. Kiekun ryhmä Hoito- ja kuntoutushenkilöstö tarkoittaa Rikosseuraamuslaitoksessa entisen Kuntoutus-ryhmän henkilöstöä. Keittiö- ja kiinteistöhenkilöstö on edelleen yhdistetty samaan ryhmään. Ryhmät Arviointi ja Täytäntöönpano on Kiekuksa sisällytetty ryhmään Asiantuntijat. Luokittelemattomien joukossa on vielä kohdentamatonta htv:tta (Tuntipalkkaiset, Muut harj VS, YO-harj VS, Työllistetyt TS, Työllistetyt VS, Esimies).

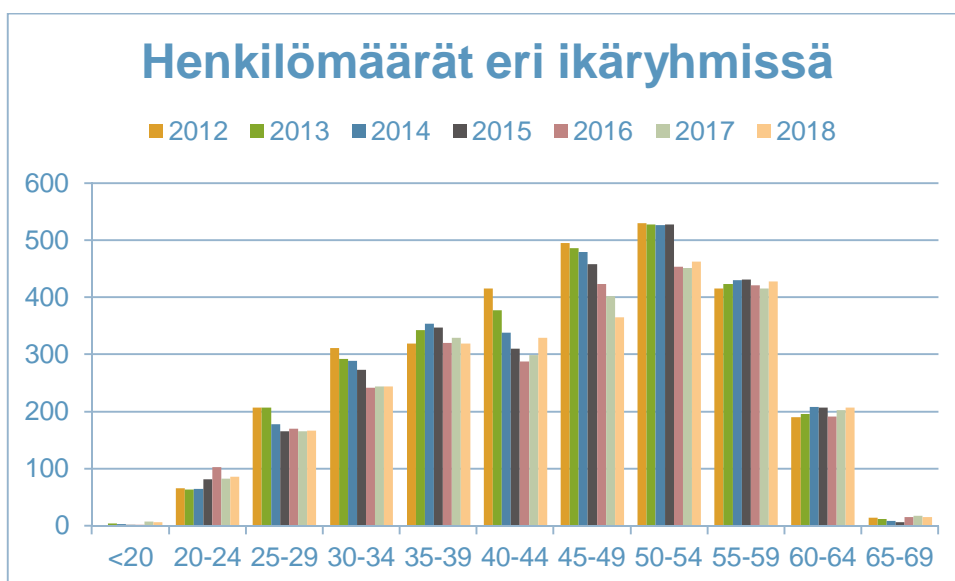
Henkilötyövuodet tehtäväluokittain (EHRMinfo)	Htv 1.1. - 30.9.2016	Kieku 1.10. - 31.12.2016	Htv	Htv 2017	Htv 2018
Johto	65	Johto	23	93	94
Hallinto	182	Asiantuntijat	46	197	211
Kuntoutus	158	Toimihenkilöt	39	162	154
Terveydenhuolto	-	Hoito- ja kuntoutushenkilöstö	56	228	236
Talous- ja kiinteistöhuolto	122	Talous- ja kiinteistöhenkilöstö	29	115	106
Työtoiminta	132	Työtoimintahenkilöstö	46	183	179
Arviointi	29	Valvonta- ja ohjaushenkilöstö	328	1 292	1 308
Valvonta ja ohjaus	1 035	Yhdyskuntaseuraimushenkilöstö	46	192	196
Täytäntöönpano	29	Luokittelemattomat	6	22	12
Yhdyskuntaseuramustyö	139				
Yhteensä	1 891	Yhteensä	619	2 484	2 496

Keski-ikä 31.12.2018	Mies	Nainen	Yhteensä	Henkilöitä
Keskushallintoyksikkö	50,05	45,91	47,48	103
Etelä-Suomen rikosseuraamusalue	43,73	42,71	43,36	804
Länsi-Suomen rikosseuraamusalue	46,49	45,51	46,05	834
Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue	45,36	47,93	46,32	828
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	53,08	51,71	52,37	27
Täytäntöönpanoyksikkö	53,50	46,88	47,59	37
Yhteensä				

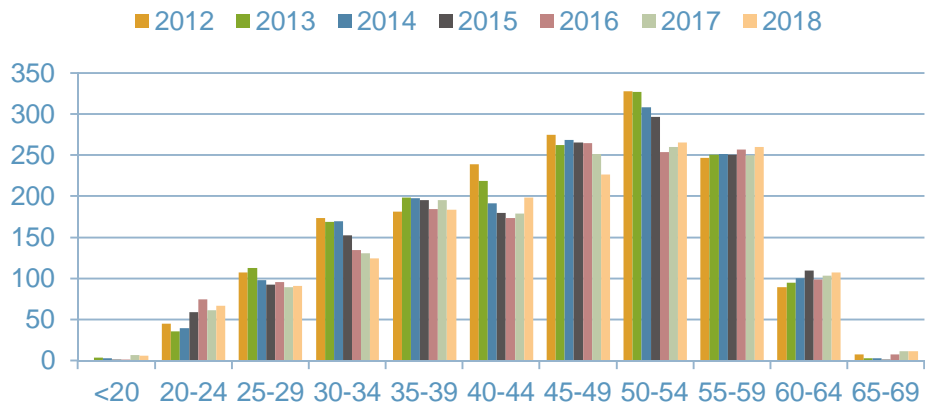
Henkilöstön keski-ikä kohdalla tapahtunut nousu on viime vuosina tasoittunut.

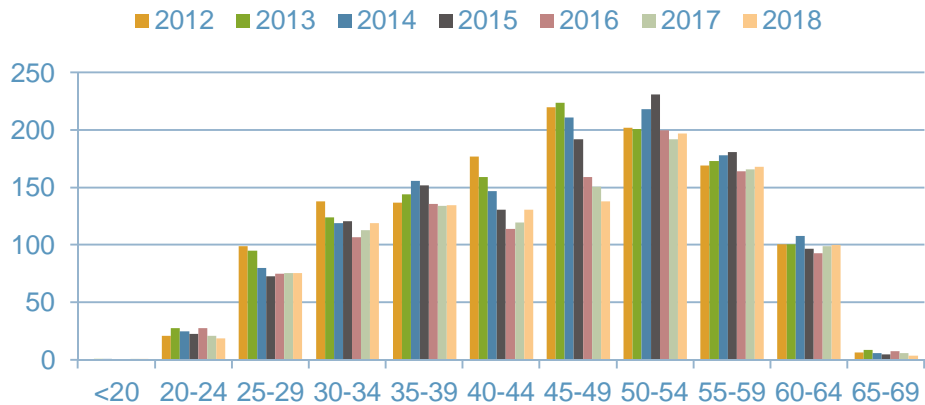
Viime vuosina tapahtunut 40–54 -vuotiaiden määrän huomattava väheneminen on pysähtynyt.

Henkilömäärät eri ikäryhmissä, miehet

Henkilömäärät eri ikäryhmissä, naiset

6.2. Työhyvinvointi

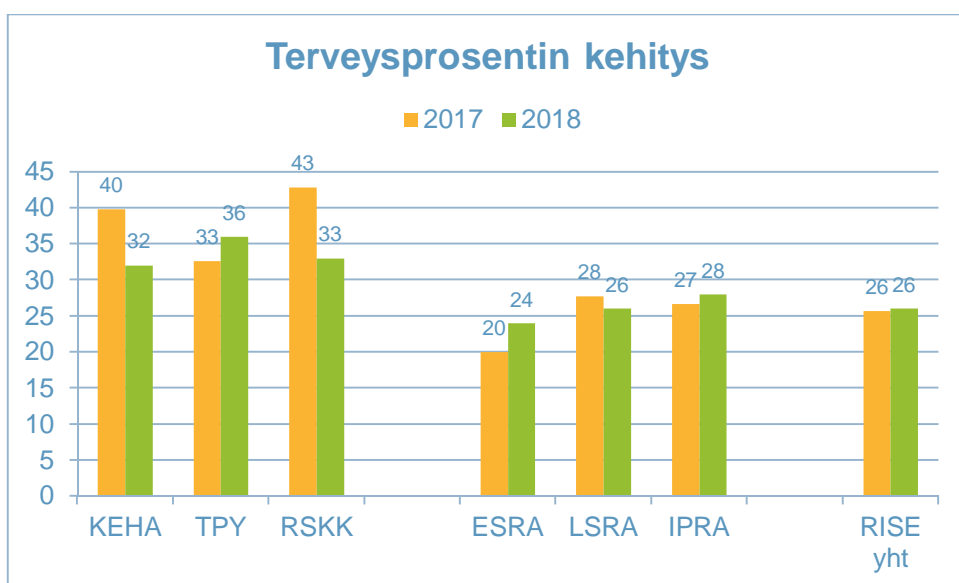
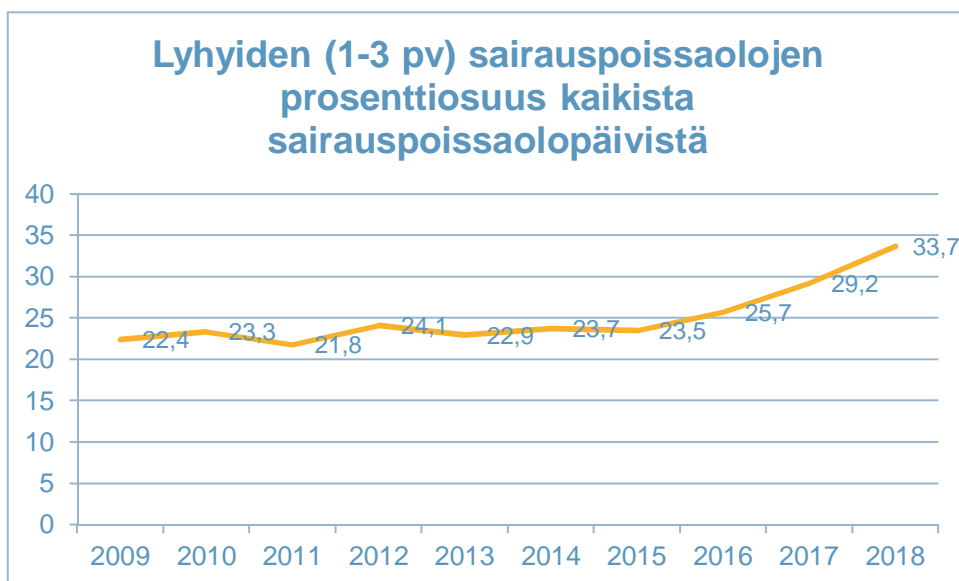
Työterveyshuollon kokonaiskustannukset palautukset huomioiden.

Työterveyshuollon korvaukset ja palautukset	€
Kelan korvausluokka I	832 065
Kelan korvausluokka II	1 195 181
Kelan korvausluokka 0	157 406
Työterveyshuollon kustannusten palautukset	-578 051
Yhteensä	1 606 602

Sairauspoissaolot	2016	2017	Tulos-sopimus 2018	2018
Sairauspoissaolot, koko ala (työpäivää/htv)	13,6	14,7	13,5	14,1
Sairauspoissaolot, prosentteina vuotuisesta teoreettisesta työajasta	5,39	5,86	-	5,63

Sairauspoissaolot 2018	Työpäivää/htv	Lyhyiden sairauspoissaolojen (1-3 pv) osuus %
Vankilat, vapauttamisyksiköt, sähköinen valvonta ja keskusvalvomo	15,0	33,1
Yhdyskuntaseuraamustoimistot	13,3	35,7
Rikosseuraamusalueiden yhteiset (= aluekeskus + arviointikeskus + täytäntöönpano)	8,1	41,4
Keskushallintoyksikkö	9,8	34,2
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	9,3	30,5
Rise	15,0	33,1

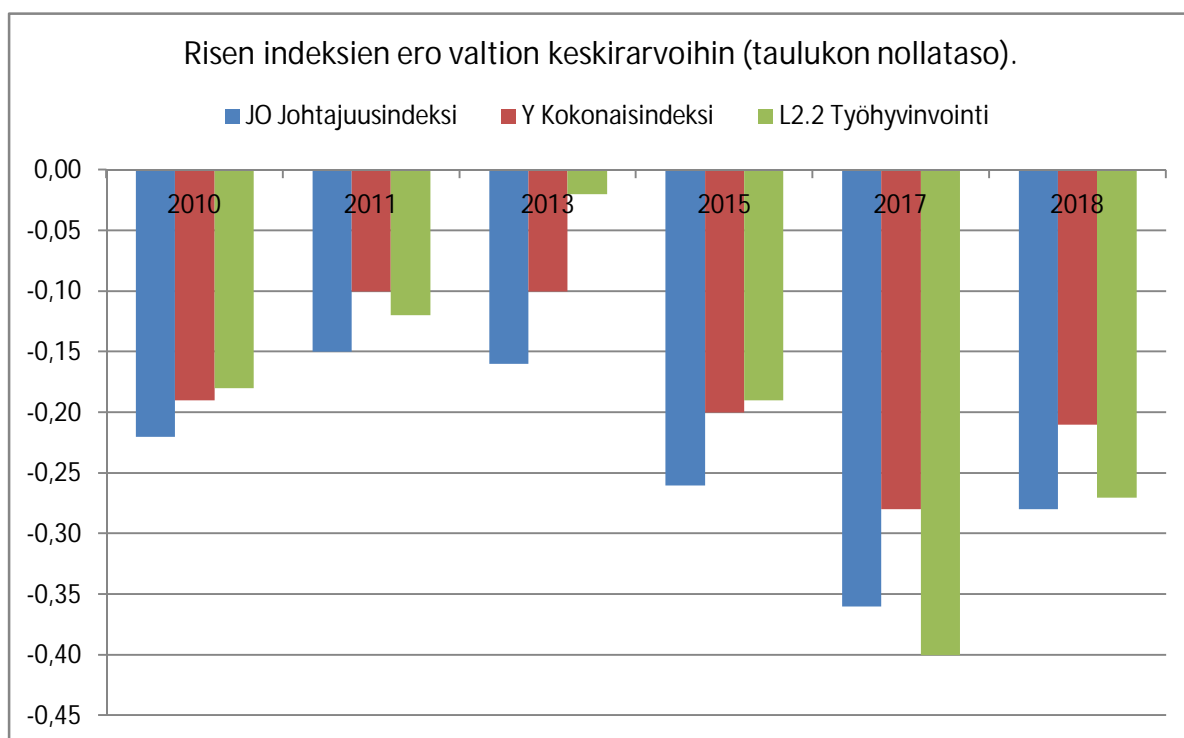
Lyhyiden sairauspoissaolojen prosentuaalinen määrä jatkoi tuntuva nousuaan. Vertailukelpoisuutta edellisiin vuosiin heikentää se, että Kieku ei laske yhtäjaksoisia poissaoloja samalla tavalla yhteen kuin edelliset järjestelmät. Täysin vertailukelpoisia keskenään ovat vain vuodet 2017 ja 2018.

VMBaro toteutettiin toisen kerran uusilla kysymyksillä, joten arvot eivät ole vertailukelpoisia edellisten vuosien kanssa.

Rikosseuraamuslaitoksen indeksit ovat viime vuosina olleet valtion indeksien keskiarvojen alapuolella. Vuosina 2015 ja 2017 etäisyys valtion keskiarvoihin kasvoi huomattavasti, mutta viime vuonna kehitys kääntyi.

VMBaro-indeksit	2017	2018
VMBaro(Y) Kokonaisindeksi	3,27	3,36
VMBaro(JO) Johtajuusindeksi	3,02	3,12
VMBaro(5) Työyhteisön toimintakulttuuri	3,58	3,64
VmBaro(L2.2), Työhyvinvointi	7,51	7,61
VMBaro, vastausprosentti	67,9	61,3

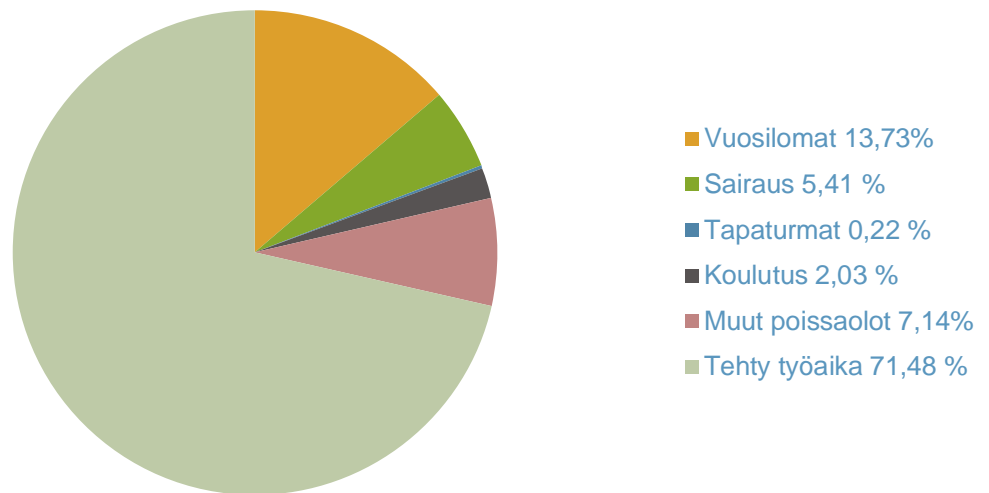

6.3. Osaaminen ja aineeton pääoma

Koulutus	2016	2018	Tulos-sopimus 2017	2018
Henkilöstön koulutustasoindeksi	4,3	4,2	-	4,4
Henkilöstön koulutuspäivät/htv	4,1	4,9	4,2	4,9

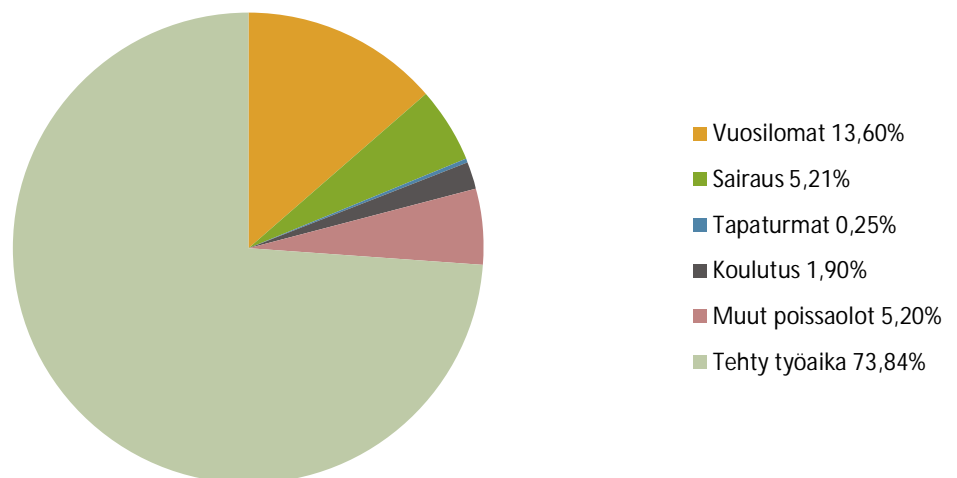
Vuotuisesta teoreettisesta työajasta vuosilomia oli 13,73 % (vuonna 2017 oli 13,69 % ja vuonna 2016 13,32 %), sairauspoissaoloja (sis. tapaturmat) 5,63 % (vuonna 2017 oli 5,86 % ja vuonna 2016 5,39 %) ja tehtyä työaika oli 71,5 % (vuonna 2017 oli 71,8 % ja vuonna 2016 70,0 %).

Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö 2018

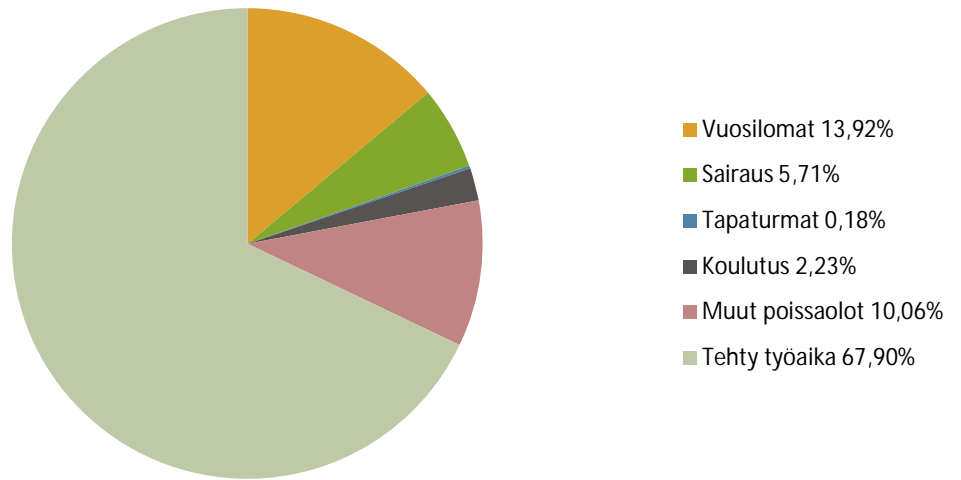

Miesten ja naisten vuotuisen teoreettisen työajan jakautumisessa on eroja. Perhevapaiden osuus vuotuisesta teoreettisesta työajasta oli 1,5 %. Naisten osuus perhevapaista oli 77 %, joten se ei yksinään selitä suurta eroa sukupuolten välillä muiden poissaolojen määrässä.)

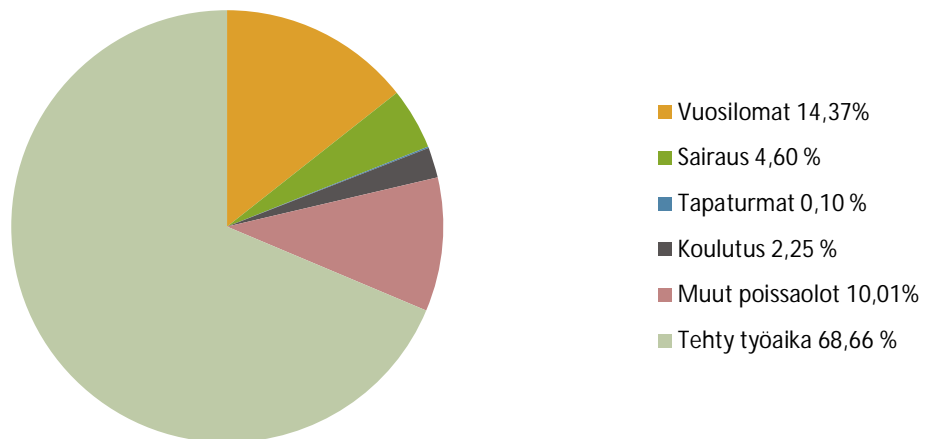
Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö 2018, miehet

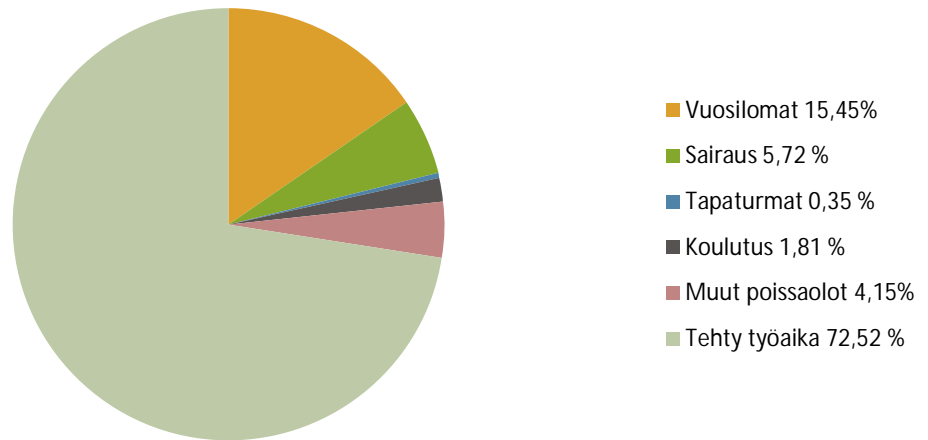
Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö 2018, naiset

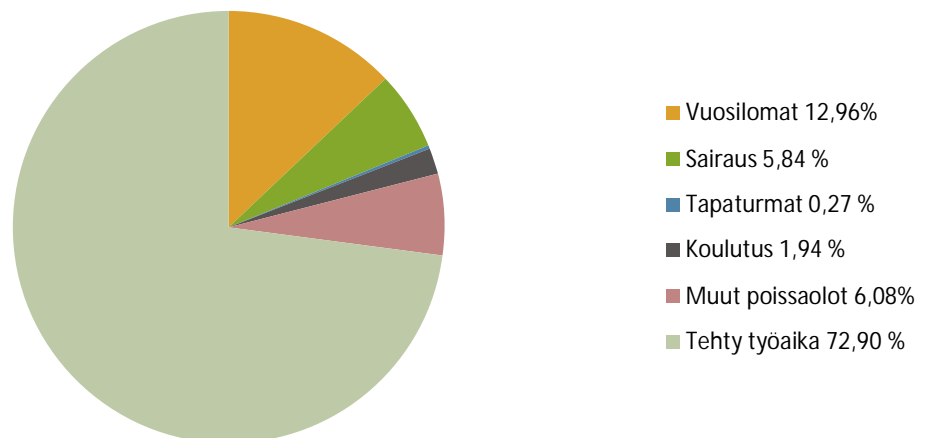
Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö 2018, virastotyöaika

Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö 2018, viikkotyöaika

Vuotuisen teoreettisen työajan käyttö 2018, jaksotyöaika

Vaihtuvuus	Alkaneet palvelujaksot				Päätyneet palvelujaksot			
	2015	2016	2017	2018	2015*	2016	2017	2018
Vakinaiset	11	21	44	29	335	120	166	148
Määräaikaiset	695	570	668	679	642	436	93	70
Yhteensä	706	591	712	708	977	556	259	218

*Luvut v. 2015 sisältävät RTHY:n lakkauttamisen. Ilman RTHY:n lakkauttamisen aiheuttamaa palvelujaksojen päättymistä luvut olisivat: vakinaiset 163, määräaikaiset 637, yhteensä 800.

Vaihtuvuus	Keskim. henkilöstön lkm.				Vaihtuvuusprosentti			
	2015	2016	2017	2018	2015*	2016	2017	2018
Vakinaiset	2 495,6	2 233	2 221	2 220	5,9*	5,4	7,5	6,7
Määräaikaiset	401,4	401	401	413	-	-	-	-
Yhteensä	2 899	2 634	2 622	2 633	-	-	-	-

*RTHY:n lakkautus mukaan lukien vaihtuvuus 2015 oli 13,9 %.

Työkyvyttömyyseläköitymisten määrä laski jälleen.

Työkyvyttömyyseläkkeet	2015	2016	2017	2018
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	13	6	12	9
Henkilöstön lukumäärä	2 815	2 634	2 622	2 633
% koko henkilöstöstä	0,5	0,2	0,5	0,3

Ylityötunnit	2015	2016	2017	2018
Todelliset tehdyt tunnit	67 932	-	79 611	87 361
Lisätyöt	-	-	27 183	17 898
Yksinkertaisina korvattavat tunnit	112 466	-	158 321	161 883

Maksetut ylityötunnit ja kustannukset (kustannukset, jotka on maksettu työaikapankista pois)	2016		2017		2018		Muutos 2018/2017
	Tunnit	€	Tunnit	€	Tunnit	€	€
Lisätyöt	8 304	128 731	8 198	196 726	-1811	22 380	-174 346
Ylityöt	86 468	1 813 672	170 301	2 063 234	178 527	2 201 826	138 592
Muut lisät	249	1301	0	0		0	0
Yhteensä	95 020	1 943 705	178 499	2 259 959	178 499	2 224 206	-35 754

7. Tilinpäätösanalyysi

7.1. Rahoituksen rakenne

Rangaistusten täytäntöönpanon määrärahat on budjetoitu oikeusministeriön pääluokan 25 lukuun 40. Vertailtavuuden vuoksi analyysissa on edellisen vuoden luvut esitetty suluissa.

Rikosseuraamuslaitoksen kirjanpitoyksikön menoihin oli käytettävissä kertomusvuonna rangaistusten täytäntöönpanon määrärahoja yhteensä 264,0 miljoonaa euroa (258,4 milj. euroa) arvonlisäveroineen, mikä oli 5,7 miljoonaa euroa ja 2,2 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Talousarviossa myönnettiin määrärahoja 233,3 miljoonaa euroa (233,8 milj. euroa). Edelliseltä vuodelta siirtyi 29,4 miljoonaa euroa (24,7 milj. euroa). Talousarviossa myönnettiin toimintameno määrärahaa 209,8 miljoonaa euroa (211,0 milj. euroa) ja avolaitostöihin 4,7 miljoonaa euroa (4,7 milj. euroa). Ensimmäisessä lisätalousarviossa toimintameno määrärahoihin myönnettiin lisää 1 314 000 euroa palkkojen tarkistuksista johtuen.

Käytettävissä olevista määrärahoista toimintamenoihin myönnettyjä määrärahoja oli käytettävissä yhteensä 237,7 miljoonaa euroa (232,6 milj. euroa) eli 2,2 % enemmän kuin edellisenä vuonna, ja avolaitostöihin myönnettyjä määrärahoja 7,6 miljoonaa euroa (7,7 milj. euroa) eli 1,8 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kirjanpitoyksikön käytössä oli muiden pääluokkien määrärahoja yhteensä 0,3 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa). Tästä työllistämismäärärahaa oli 0,2 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa) ja 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa) ammatillisen osaamisen kehittämisen koulutuskorvausta.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintamomentti on kokonaisuudessaan nettobudjetoitu. Nettobudjetoidulle toimintamomentille kirjattiin varainhoitovuoden aikana tuloja yhteensä 12,6 miljoonaa euroa (14,0 milj. euroa), mistä maksullisen toiminnan tuotot olivat 8,9 miljoonaa euroa (9,7 milj. euroa), vuokrat ja käyttökorvaukset 0,9 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa) ja muut tuotot yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (3,4 milj. euroa).

Rikosseuraamusalan rahavirta-laskelma mom 25.40.01 (1 000 euroa)	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Tulos-sopimus 2018	Toteuma 2018
TAE	211 426	210 984	210 009	209 798
LTAE:t yhteensä	-250	-120		1 314
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	18 949	21 686	22 710	26 572
Käytettävissä, netto	230 125	232 550	232 719	237 684
Tulot	-13 727	-14 003	-12 901	-12 551
Käytettävissä, brutto	243 852	246 553	245 621	250 235
Käytetty/ TPE, netto	208 438	205 978	213 966	211 774
Käytetty/ TPE, brutto	222 165	219 982	226 868	224 326
Siirtynyt/siirtyy	21 686	26 572	18 753	25 910
Siirtyneet % talousarviomäärärahasta	10,14 %	12,54 %	8,93 %	12,98 %

7.2. Talousarvion toteutuminen

Menoarviot ja siirretyt määrärahat

Rikosseuraamuslaitos käytti rangaistusten täytäntöönpanon määrärahoja (pääluokka 25) 235,3 miljoonaa euroa (228,9 milj. euroa). Määrärahoista toimintamenomäärärahaa käytettiin 211,8 miljoonaa euroa, mikä oli 2,8 % enemmän kuin edellisenä vuonna (206,0 milj. euroa).

Avolaitostöihin myönnettyä määrärahaa käytettiin 4,7 miljoonaa euroa, mikä oli 2,0 % vähemmän kuin edellisenä vuonna (4,8 milj. euroa). Avolaitosmäärärahaa siirtyi 2,8 miljoonaa euroa vuodelle 2019 (2,9 milj. euroa). Merkittävimmät avolaitostyökohteet perustuivat yhteistyösopimukseen Metsähallituksen, Museoviraston, Hämeenlinnan ja Helsingin kaupunkien sekä Suomenlinnan hoitokunnan kanssa.

Muiden pääluokkien määrärahoja käytettiin yhteensä 0,3 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa), mihin sisältyy valtionhallinnolle tarkoitettuja työllistämistukimäärärahoja 207 000 euroa ja 92 000 euroa taloudellisesti tuetun ammatillisen osaamisen kehittämisen koulutuskorvausta.

Menoarvioletille ja siirrettyjen määrärahojen tileille kirjatut menot (netto) olivat yhteensä 235,6 miljoonaa euroa (229,2 milj. euroa), mikä oli 2,8 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuodelle 2019 siirrettiin pääluokan 25 määrärahoja 28,7 miljoonaa euroa (29,4 milj. euroa), mikä oli 0,7 miljoonaa euroa ja 2,4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuodelle 2019 siirtyvä toimintamenomääräraha laski 0,7 miljoonaa euroa, 2,5 %, edellisestä vuodesta. Vuodelle 2019 siirtyi toimintamenomäärärahaa 25,9 miljoonaa euroa (26,6 milj. euroa), joka oli 13,0 % talousarviomäärärahasta.

Tuloarviotilit

Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot on nettobudjetoitu.

7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Rikosseuraamusalan tuotto- kululaskelma (1 000 euroa) mom. 25.40.01	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Tulos- sopimus 2018	Toteuma 2018
Henkilöstökulut	123 582	117 399	119 585	118 679
Toimitilamenot	42 454	43 412	45 757	45 187
Ostopalvelut (OPK + OTTK + muut)	27 525	28 820	30 877	30 032
Aineet ja tarvikkeet	20 397	19 215	19 079	18 834
Investoinnit/k.om.hank	990	850	870	1 326
Muut kulut	7 217	10 286	10 700	10 268
Tuotot	-13 727	-14 003	-12 901	-12 551
Yhteensä	208 438	205 978	213 966	211 774

Kirjanpitoyksikön tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Kulut olivat kertomusvuonna 226,5 miljoonaa euroa tuottoja suuremmat (220,8 milj. euroa). Kulujäämä heikkeni edellisestä vuodesta 5,7 miljoonaa euroa, 2,6 %. Toiminnan tuotoilla katettiin 5,7 % (6,4 %) toiminnan kuluista.

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 12,6 miljoonaa euroa (14,0 milj. euroa), 1,4 miljoonaa euroa eli 10,0 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tuottoihin sisältyi maksullisen toiminnan tuottoja 8,9 miljoonaa euroa (9,7 milj. euroa), vuokria ja käyttökorvauksia 0,9 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa) ja muita toiminnan tuottoja 2,8 miljoonaa euroa (3,4 milj. euroa).

Maksullisen toiminnan tuotot laskivat 0,8 miljoonaa euroa, -7,7 %, edellisestä vuodesta ollen 8,9 miljoonaa euroa (9,7 milj. euroa). Maksullisen toiminnan tuotot sisältävät työtoiminnan ja laitosmyymälöiden tuotot.

Henkilökunnan asunnoista perityt vuokrat ja käyttökorvaukset pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 0,9 miljoonaa euroa.

Muut toiminnan tuotot laskivat 0,6 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen nähden ollen 2,8 miljoonaa euroa (3,4 milj. euroa). Muista toiminnan tuotoista omaisuuden myyntivoittoa oli 0,2 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa). Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset olivat 0,4 miljoonaa euroa (0,2 milj. euroa). Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisälsivät korvauksia oikeusministeriöltä, Vankiterveydenhuollon yksiköltä, Valtiokonttorin Kai-ku-hankkeelta, Twinning-toiminnalta, taloudellisesti tuetun ammatillisen osaamisen kehittämisen koulutuskorvauksen ja erilaisten oppilaitosten koulutuskorvauksia. Yhteisra-

hoitteisen toiminnan tuotot olivat 1,4 miljoonaa euroa (1,3 milj. euroa). Tuotoista 334 000 euroa ESR-rahoitteisten projektien laskutusta, 305 000 euroa oli laskutusta Riihimäen konepajakoulun säätiöltä sekä loput pääasiassa erilaisia maataloustukia. Muut muihin toiminnan tuottoihin kuuluvat tuotot olivat 0,7 miljoonaa euroon (1,9 milj. euroa). Vangeilta ei enää peritty ruoka- ja ylläpitokorvauksia avolaitospalkasta, mikä laski tuloja miljoonalla (1,0 milj. euroa). Henkilökunnalta perityt ateria- ja muut korvaukset vähenivät 0,1 miljoonalla eurolla ollen 0,5 miljoonaa euroa (0,6 milj. euroa). Myös muut tuotot lasivat 0,1 miljoonaa euroa ollen 0,2 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa).

Rikosseuraamusalan tulot (1 000 euroa) mom. 25.40.01	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Tulos- sopimus 2018	Toteuma 2018
Työtoiminta	6 119	5 467	6 275	4 542
Laitosmyymälät	4 164	4 200	4 200	4 382
Palvelussuhdeasunnot	917	889	900	876
Muut tulot	2 527	3 446	1 526	2 752
Yhteensä	13 727	14 003	12 901	12 551

Toiminnan kulut olivat yhteensä 219,8 miljoonaa euroa (217,6 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen on 1,0 % eli 2,2 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut muodostivat toiminnan kuluista 55 %, vuokrat 22 %, palvelujen ostot 14 %, aineiden ja tarvikkeiden ostot 9 % ja muita alle 1 %.

Henkilöstökulut, jotka olivat yhteensä 120,8 miljoonaa euroa (120,3 milj. euroa). Henkilöstökulut kasvoivat 0,5 miljoonaa euroa, 0,4 %, edellisestä vuodesta. Henkilötyövuosien määrä kasvoi 15 edellisestä vuodesta, mikä selittää kulujen kasvua.

Henkilöstökulut sisältävät vangeille maksettuja palkkoja ja sosiaaliturvamaksuja 2,0 miljoonaa euroa (3,1 milj. euroa). Laskua edelliseen vuoteen on 1,1 miljoonaa euroa, mikä selittyy avolaitosvankien määrän laskulla sekä palkan määräytymisen muuttumisella. Avolaitosvangeilta perittävästä ruoka- ja ylläpitokorvauksista luovuttiin ja vastaavasti maksettavia tuntipalkkoja laskettiin samassa suhteessa. Avolaitosvankeja oli keskimäärin päivässä 1001 (1 044), joka oli 43 vankia, -4,1 %, vähemmän kuin edellisenä vuotena.

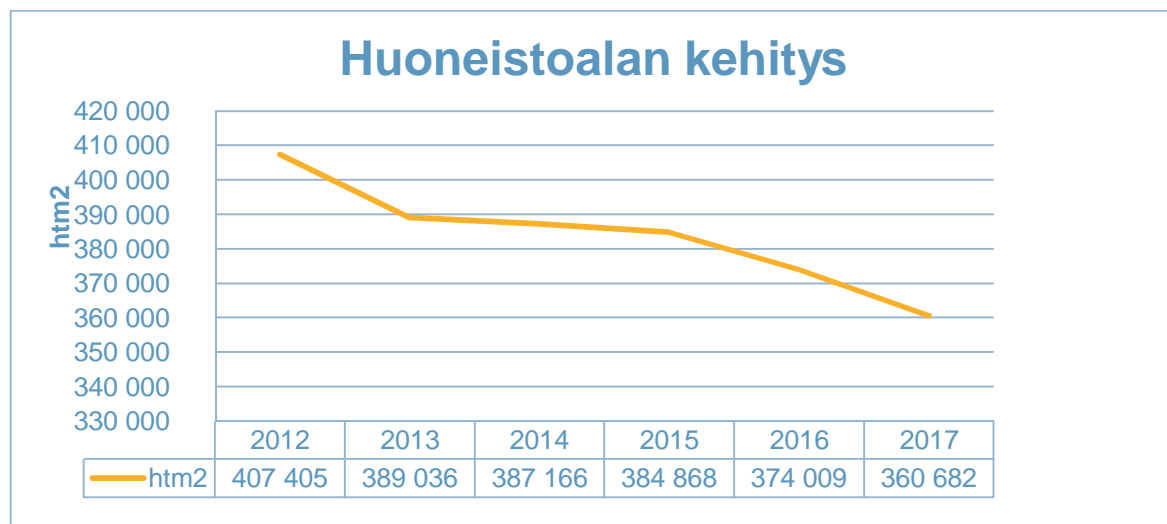
Henkilökunnan henkilöstökulut sivukuluineen olivat 118,8 miljoonaa euroa (117,2 milj. euroa). Tästä henkilöstökulut olivat 100,1 miljoonaa euroa (98,3 milj. euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 1,7 miljoonaa euroa, 1,8 %. Kulujen kasvu johtuu henkilöstön määrän kasvusta 15 htv:lla sekä virkaehtosopimuksen mukaisesta yhden prosentin yleiskorotuksesta 1.4.2018 lukien ja 1.6.2018 lukien maksetusta 0,6 % virastoerästä. Henkilöstösivukulut olivat 18,8 miljoonaa euroa (18,8 milj. euroa). Henkilöstösivukuluprosentti laski edellisestä vuodesta 0,6 prosentilla ollen 18,6 %.

Työaika ja suoriteperusteiset lisät olivat 9,2 miljoonaa euroa (9,7 milj. euroa). Laskua edelliseen vuoteen nähden 0,5 miljoonaa euroa (-5,1 %). Laskua selittää haittatöiden

maksuaikojen jaksottuminen erilailla vuosien välillä. Ylityö- ja varallaolokorvauksia maksettiin 2,2 miljoonaa euroa (2,1 milj. euroa), 0,1 miljoonaa euroa (6,6 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Lomarahoina ja lomarahavapaina maksettiin 3,5 miljoonaa euroa (3,5 milj. euroa). Muita korvauksia ja lisiä maksettiin 2,1 miljoonaa euroa kuten edellisenä vuotenakin. Loma-palkkavelan muutoksena henkilöstökuluihin kirjattiin yhteensä -0,2 miljoonaa euroa (-0,3 milj. euroa). Oikaisuerinä henkilöstömenoihin on kirjattu sairausvakuutuslain, tapaturmavakuutuslain ja muiden vastaavien lakien mukaisina palautuksina yhteensä 1,4 miljoonaa euroa (1,6 milj. euroa). Laskua edelliseen vuoteen 0,2 miljoonaa euroa (10,3 %). Sairauspoissaolotyöpäiviä oli 14,1 henkilötyövuotta kohden (14,7 pvä).

Vuokrakulut, joita oli yhteensä 47,9 miljoonaa euroa (45,9 milj. euroa), kasvoivat edellisestä vuodesta 2,0 miljoonalla eurolla, yhteensä 4,4 %. Kasvua selittää 1.8.2017 tapahtuneet kokonaisvuokraan siirtymiset. Vuokrakuluista muiden rakennusten vuokrat kasvoivat 1,8 miljoonalla eurolla (4,2 %) ollen 43,9 miljoonaa euroa (42,1 milj. euroa). Asuntojen vuokrat pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 0,9 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa) kuten myös maanvuokrat 0,5 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa). 1,9 miljoonaa euroa (1,8 milj. euroa) oli koneiden ja laitteiden sekä muita vuokria ja 0,8 miljoonaa euroa (0,7 milj. euroa) kuljetusvälineiden vuokria.

Vuorattujen tilojen kokonaispinta-ala on laskenut vuodesta 2012 yhteensä 53 782 m² (-13,2 %). Rikosseuraamuslaitoksen toimitilojen kokonaispinta-ala on yht. 353 623 htm².

Aineiden ja tarvikkeiden ostot, joita oli yhteensä 20,2 miljoonaa euroa (20,5 milj. euroa), laskivat 0,3 miljoonalla eurolla, yhteensä -1,5 % edellisestä vuodesta. Ryhmään kuuluvat arvoltaan vähäiset koneet, kalusteet ja laitteet, toimistotarvikkeet, kirjat, lehdet ja muut painotuotteet, elintarvikkeet, vaatteisto, puhdistusaineet ja -tarvikkeet, poltto- ja

voiteluaineet, lämmitys, sähkö ja vesi, rakennusmateriaali, muut aineet, tarvikkeet ja varat, rangaistuslaitosmyymälöiden ostot sekä varastojen muutos.

Vähäiset koneet, kalusteet ja laitteet -kulut kasvoivat 0,4 miljoonaa euroa, 71,0 %, ollen 0,9 miljoonaa euroa (0,5 milj. euroa). Toimistotarvikkeiden kulut, 0,3 miljoonaa euroa, ja kirjat, lehdet ja muiden painotuotteiden kulut, 0,3 miljoonaa euroa, olivat edellisen vuoden tasolla. Ruokahuollon siirtyminen Leijona Cateringin hoidettavaksi laski elintarvikkeiden kuluja 0,3 miljoonalla eurolla, -11,1 %, ollen 2,7 miljoonaa euroa (3,0 milj. euroa). Virkavaatteiden ja vankien vaatteiden hankintakulut laskivat edellisestä 0,1 miljoonaa euroa, -20,7 %, vuodesta ollen 0,5 miljoonaa euroa (0,6 milj. euroa). Puhdistusaineiden ja tarvikkeiden kulut pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 0,5 miljoonaa euroa. Myös poltto- ja voitelu-aineiden kulut pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 0,6 miljoonaa euroa. Lämmitys, sähkö ja vesi -kulut laskivat, kuten edellisellä vuonnakin, 0,5 miljoonalla eurolla, 9,3 %, ollen 4,5 miljoonaa euroa (5,0 milj. euroa). Rakennusmateriaalien kulut laskivat 0,2 miljoonaa euroa eli -43,5 % 0,2 miljoonaan euroon (0,4 milj. euroa). Muiden aineiden ja tarvikkeiden kulujen lasku jatkui. Kulut laskivat 0,2 miljoonaa euroa (-3,8 %) edellisestä vuodesta ollen 5,0 miljoonaa euroa (5,2 milj. euroa). Rangaistuslaitosmyymälöiden ostot kasvoivat edellisestä vuodesta 0,7 miljoonalla eurolla, 18,3 %, ollen 4,7 miljoonaa euroa (3,9 milj. euroa). Varastojen arvo laski edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostot, joita oli yhteensä 31,4 miljoonaa euroa (30,2 milj. euroa), kasvoivat 1,1 miljoonalla eurolla eli 3,8 % edellisestä vuodesta. Palvelujen ostoihin sisältyy korjaus- ja kunnossapitopalveluita, rakentamispalveluita, toimistopalveluita, henkilöstöpalveluita, puhtaanapito- ja pesulapalveluita ja erilaisia muita palveluita.

Korjaus- ja kunnossapitopalveluita sekä rakentamispalveluita hankittiin 3,3 miljoonalla eurolla (3,4 milj. euroa), laskua edelliseen vuoteen 0,1 miljoonaa euroa, 3,2 %. Toimistopalveluiden kulut olivat 14,3 miljoonaa euroa (14,7 milj. euroa), laskua edelliseen vuoteen nähden on 0,4 miljoonaa euroa, -2,9 %.

Toimistopalveluista posti, puhelin ja tietoliikennepalveluita oli 0,8 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa), ICT-palvelujen ostoja valtion virastoilta kasvoivat 0,2 miljoonalla eurolla, 1,8 %, ollen 11,4 miljoonaa euroa (11,2 milj. euroa), talous- ja henkilöstöpalveluiden ostot laskivat 0,5 miljoonalla eurolla, 21,2 %, ollen 1,7 miljoonaa euroa (2,1 milj. euroa). Poikkeuksellisen suuri kulujen lasku johtuu heinäkuussa 2018 tulleesta vuotta 2017 koskevasta 151 000 euron hyvityslaskusta. Muita toimistopalveluita hankittiin 0,4 miljoonalla eurolla (0,5 milj. euroa). Laskua edelliseen vuoteen 0,1 miljoonaa euroa, -26,7 %.

Henkilöstöpalveluiden kulut nousivat 0,2 miljoonaa euroa, 9,2 %, 2,8 miljoonaan euroon (2,6 milj. euroa). Henkilöstöpalveluissa työterveyshuollon kustannukset olivat 1,6 miljoonaa euroa (1,5 milj. euroa), koulutuspalvelut 0,6 miljoonaa euroa (0,4 milj. euroa) ja muut henkilöstöpalvelut 0,6 miljoonaa euroa (0,6 milj. euroa).

Puhtaanapito ja pesulapalvelut kasvoivat edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa, 9,4 %, ollen 1,6 miljoonaa euroa (1,5 milj. euroa).

Muiden palveluiden ostot kasvoivat 1,3 miljoonaa euroa, 16,1 %, ollen 9,4 miljoonaa euroa (8,1 milj. euroa). Muista palveluista 1,6 miljoonaa euroa (1,4 milj. euroa) oli asiantun-

tija- ja tutkimuspalveluita. Ruokahuollon siirtyminen Leijona Cateringin hoidettavaksi nosti ravitsemuspalveluiden kuluja edellisestä vuodesta. Ravitsemuspalvelut olivat 2,5 miljoonaa euroa (1,5 milj. euroa). Erilaisia muita palveluita kuten vankien koulutuspalveluita, päihdetestejä, vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden matkakuluja sekä kuljetuksia ja rahteja oli 5,3 miljoonaa euroa (5,2 milj. euroa).

Muut kulut, laskivat edellisestä vuodesta euroa 0,4 miljoonaa euroa, 7,3 %, ollen 5,1 miljoonaa euroa (5,5 milj. euroa). Muista kuluista 2,0 miljoonaa euroa (1,9 milj. euroa) oli matkakuluja. Muut henkilöstölle maksettavat kustannusten korvaukset olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa), käyttöoikeusmaksut olivat 0,3 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa), vahinkovakuutusmaksut ja jäsenmaksut olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa) ja muut muihin kuluihin kuuluvat kulut kuten omaisuuden myyntitappiot, kiinteistöverot ja muut pakolliset maksut olivat yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (3,1 milj. euroa). Muiden kulojen laskua selittää vankien määrän aleneminen, joka näkyy vangeille maksettujen toimintarahojen vähenemisenä 0,3 miljoonalla eurolla ollen 1,9 miljoonaa euroa (2,3 milj. euroa).

Valmistus omaan käyttöön, yhteensä 6,7 miljoonaa euroa (6,3 milj. euroa), kasvoi edellisestä vuodesta 0,4 miljoonaa euroa. Valmistus omaan käyttöön sisälsi Roti asiakastietojärjestelmän rakentamisen kuluja 5,6 miljoonaa euroa, hallinnan siirtoja Suomenlinnan hoitokunnalle 0,8 miljoonaa euroa sekä muita valmistuskuluja kuten ajoneuvojen rakentamiseen liittyviä kustannuksia 0,3 miljoonaa euroa.

Poistojen määrä pysyi edellisen vuoden tasolla 0,8 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa). Poistot olivat pääasiassa poistoja koneista ja laitteista.

Sisäisiä kuluja (yhteistoiminnan kustannusten korvauksia valtion virastoille ja laitoksille) oli yhteensä 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa).

Rikosseuraamusalan IT-menot (1 000 euroa)	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Tulos- sopimus 2018	Toteuma 2018
Vakiopalvelut (Valtori)	5 300	4 953	5 300	5 115
Kehittämispalvelut (ORK)	253	163	500	208
Ylläpitopalvelut (ORK)	1 334	1 367	1 400	1 175
ORK:n henkilötö	374	862	1 000	878
Projektipalvelut ja asiakkuudenhallinta (ORK)	0	99	2	3
Yhteensä	7 261	7 444	8 202	7 379
Erillisrahoitettavat (Roti)	3 445	3 981	6 000	4 420
Tietohallintomenot yhteensä	10 706	11 425	14 202	11 799

7.4. Tase

Kirjanpitoyksikön tase on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Taseen loppusumma 24,7 miljoonaa euroa (18,9 milj. euroa) kasvoi edellisestä varainhoitovuodesta 5,8 miljoonaa euroa eli 30,9 %.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten tasearvo, yhteensä 21,3 miljoonaa euroa (14,9 milj. euroa) kasvoi 6,4 miljoonaa euroa eli 42,8 %. Aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo kasvoi 5,6 miljoonaa euroa, 48,5 %, 17,2 miljoonaan euroon (11,6 milj. euroa). Kasvu johtuu keskeneräisen asiakastietojärjestelmän hankintakuluista. Aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvo kasvoi 0,8 miljoonaa euroa, 23,2 %, ollen 4,1 miljoonaa euroa (3,3 milj. euroa).

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden kirjanpitoarvo, yhteensä 3,4 miljoonaa euroa (4,0 milj. euroa), laski varainhoitovuonna 0,6 miljoonaa euroa eli -14,2 %. Vaihto-omaisuuden tasearvo laski 0,3 miljoonaa euroa, -11,5 %, edellisestä vuodesta ollen 2,6 miljoonaa euroa (3,0 milj. euroa). Lyhytaikaiset saamiset vähenivät edellisestä vuodesta 0,2 miljoonaa euroa, -24,4 %, ollen 0,7 miljoonaa euroa (0,9 milj. euroa). Kassoissa olevat rahat olivat edellisen vuoden tasolla ollen 0,1 miljoonaan euroon.

Vastattavaa

Oma pääoma, yhteensä 8,5 miljoonaa euroa (14,8 milj. euroa), laski edellisestä varainhoitovuodesta 6,2 miljoonaa euroa eli -41,9 %. Pääoman siirrot kasvoivat edellisestä vuodesta 7,4 miljoonalla eurolla, 3,3 %, ollen 232,7 miljoonaa euroa (225,3 milj. euroa) ja tilikauden kulujäämä kasvoi 5,7 miljoonalla eurolla, 2,6 %, ollen 226,5 miljoonalla euroa (220,8 milj. euroa). Pääoman siirrot -erä, 232,7 miljoonaa euroa, sisältää tiliviraston maksuliikemenotilille valtion yleiseltä maksuliikemenotililtä siirretyt katteet, yhteensä 251,6 miljoonaa euroa (244,8 milj. euroa) ja siirrot läheteiden kautta 0,4 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa), vähennettynä tiliviraston maksuliiketulotililtä valtion yleiselle maksuliiketulotilille tehdyillä tyhjennyksillä, yhteensä 18,4 miljoonaa euroa (19,2 milj. euroa) sekä kirjanpitoyksikköjen välisillä hallinnan siirroilla, yhteensä 0,8 miljoonaa euroa (1,0 milj. euroa).

Vieras pääoma, yhteensä 33,3 miljoonaa euroa (33,7 milj. euroa), on kokonaan lyhytaikaista vierasta pääomaa. Vieras pääoma laski 0,3 miljoonalla eurolla eli 1,0 %:lla. Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat olivat alle 0,1 miljoonaa euroa kuten edellisenäkin vuonna. Ostovelat olivat 9,7 miljoonaan euroon (9,7 milj. euroa) kuten edellisenä vuotena. Kirjanpitoyksikköjen väliset tilitykset kasvoivat 0,2 miljoonaa euroa eli 8,1 % 2,2 miljoonaan euroon (2,1 milj. euroa). Edelleen tilittävät erät olivat 2,6 miljoonaa euroa (3,1 milj. euroa), laskua edelliseen vuoteen oli 0,5 miljoonaa euroa, -15,1 %. Edelleen tilittävät erät sisältävät eläkemaksuja, jäsenmaksuja ja työttömyysvakuutusmaksuja. Siirtovelat olivat 18,7 miljoonaa euroa (18,7 milj. euroa).

8. Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma

Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu käyttämällä Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen yksikön laatimaa arviointikehikkoa (COSO-ERM). Arviointi on suoritettu rikosseuraamusalueilla, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikössä, Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa sekä täytäntöönpanoyksikössä. Lisäksi arvioinnissa on hyödynnetty Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen ja ulkopuolisten organisaatioiden tekemiä tarkastusraportteja sekä Rikosseuraamuslaitoksen laillisuustiimin käsittelemiä vankikanteluita. Lausuma on tehty yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen kanssa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt varmistavat melko hyvin, että

- Rikosseuraamuslaitoksen toiminta on tuloksellista sekä lakien ja sisäisten sääntöjen mukaista,
- hallinnassa olevat varat ja omaisuus on turvattu sekä
- johtamista ja ulkoista ohjausta varten tuotettu tieto on oikeaa ja riittävää.

Vuonna 2017 tehdyn arvioinnin perusteella tehdyt toimenpiteet

Rikosseuraamuslaitoksen vuonna 2017 havaittujen merkittävimpien riskien vähentämiseksi ryhdyttiin seuraaviin kehittämistoimenpiteisiin vuonna 2018:

- Turvatekniikan kilpailutus valmistui joulukuussa 2018. Turvatekniikan kilpailutuksella pyritään yhtenäistämään turvatekniikan järjestelmiä Rikosseuraamuslaitoksessa.
- Rikosseuraamuslaitos kiinnitti vuoden aikana huomiota sekä valtionhallinnon sisäisten palvelukeskusten, että yksityisen sektorin organisaatioiden kanssa solmittavien erilaisten ICT-sopimusten rakenteen ja sisällöllisen kattavuuden kehittämiseen sekä tietoturvan ja tietosuojan riittävään huomioimiseen sopimuksissa. Oikeusrekisterikeskuksen kanssa solmittiin tietojenkäsittelysopimus.
- Vankien sähköisen asioinnin työasemaa kehitettiin edelleen tietoturvan ja ylläpidon osalta. Laite- ja verkkoympäristö ovat Valtorin ylläpidossa. Rikosseuraamusasiakkaiden sähköistä asiointia on lisätty sitä mukaa kun laitteita on saatu hankittua laitoksiin. Laitteiden laajamittaista käyttöönottoa ja niiden hyödyntämistä haittasivat vuoden ensimmäisellä puoliskolla työasemavakion kehitystyöt ja ylläpidon suorituskyvyn organisointi Valtorilla.
- Rikosseuraamuslaitoksen taloussääntö on päivitetty 1.2.2019 lukien. Rikosseuraamusalueiden materiaaliyhjessä säännöt päivitetään tarvittaessa Rikosseuraamuslaitoksen taloussäännön päivityksen jälkeen.
- Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimin työtä on jatkettu. Tiimissä analysoidaan valtakunnallisesta näkökulmasta (ulkopuolisten ja Risen sisäisten) laillisuusvalvojen ratkaisut. Rikosseuraamuslaitoksen johtoryhmä ratkaisee analyysin pohjalta tarvittavat valtakunnalliset toimet lainmukaisuuden ja rikosseuraamusasiakkaiden

yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Laillisuusvalvonnan johtoryhmän linjaukset on käsitelty säännöllisesti rikosseuraamusalueilla.

- Tietojärjestelmähankkeessa (Roti) on tunnistettu 32 eritasoista riskiä ja niiden hallitsemiseksi on määritelty toimenpiteet. Riskirekisterissä kirjattuja riskejä käydään säännöllisesti läpi. Riskirekisteriin kirjataan riski, riskin kuvaus, luokitus, tila, todennäköisyys, vaikutus, indeksi, vastuuhenkilö ja toimenpiteet. Rotin johtoryhmässä käsitellään kaikki uudet riskit ja tietyn indeksin ylittävät riskit.
- Rikosseuraamuslaitos on käynnistänyt vuonna 2018 toimitilaverkoston analyysityön yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa. Työn ensimmäinen vaihe saadaan päätökseen 28.2.2019, jonka jälkeen saatuja tuloksia analysoidaan sisäisesti. Tämä analysointi saatetaan loppuun kevään 2019 aikana, jonka jälkeen toimipaikkaverkostosuunnitelma vuodelle 2035 esitellään oikeusministeriölle.
- Rikosseuraamuslaitos on pilotoinut kokonaisvuokramallia viidessä laitoksessa vuoden 2018 aikana. Pilotoinnin perusteella saadut tulokset analysoidaan alkuvuoden 2019 aikana, jonka jälkeen voidaan päättää mahdollinen siirtyminen kokonaisvuokraan.

9. Arviointien tulokset

9.1. Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen tekemät tarkastukset

Rikosseuraamuslaitoksen sisäinen tarkastus tarkasti vuonna 2018 Kylmäkosken, Käyrän ja Naarajärven vankilat. Lisäksi tehtiin turvallisuustarkastus Kuopion vankilaan. Teematarkastus tehtiin koskien uutta vuokrajärjestelmää, sen soveltamista ja sen vaikutuksia Rikosseuraamuslaitoksen vuokratilakustannuksiin.

Tarkastuksissa kohteina olivat mm. vankien ohjelma- ja päihdetyön sisältö, rangaistusajan suunnitelmien sisältö, uusintarikollisuuteen vaikuttava ohjelmatyö sekä valvotun koevapauden toimeenpano ja sisältö. Henkilöstöasioissa tarkastettiin yhteistoiminta-, työsuojelu- ja työhyvinvointiasioita, rekrytointi- ja nimittämismenettelyt sekä virkamiesoikeudelliset menettelyt. Hallintomenettelyn arvioinnissa keskityttiin mm. lainmukaiseen toimintaan oikaisuvaatimuksen alaisissa päätöksissä. ICT-asioiden tarkastuksessa tarkastettavat kohteet liittyivät Valtorin lähituen tehtäviin, tietoturvaan sekä laittilojen tarkastukseen. Turvallisuuden osalta tarkastuksessa tavoitteena oli mm. varmistaa vankilan turvallisuuskäytäntöjen säädösten ja ohjeistuksen mukainen toiminta, arvioida operatiivisia riskejä sekä tarkastaa turvallisuuslinjausten jalkautuminen yksikköön, avainten hallintaa, sellien palokuormaa ja päihdetestausta. Lisäksi turvallisuustarkastuksessa tavoitteena oli tarkastaa turvallisuusjärjestelmien kunto, käyttö, toiminnan prosessit ja niiden toimivuus. Toimitilojen osalta kiinnitettiin huomiota tilojen määrään ja tarkoituksenmukaisuuteen, energian ja vedenkulutukseen, kiinteistökuulumusten seurantaan ja vankitoiminnan käyttöön korjaushankkeissa. Tarkastuksissa kiinnitettiin lisäksi huomiota hankintavaltuuksiin ja sopimuksiin, kassanhoitoon ja materiaalihallintoon.

Hallintomenettelyä koskevissa suosituksissa kiinnitettiin huomiota mm. käsiteltävien asioiden asianmukaiseen dokumentointiin ja arkistointiin sekä päätösten lainmukaiseen perusteluun. Samoin annettiin suosituksia ohjeiden systemaattista päivittämisestä niiden ajantasaisuuden varmistamiseksi.

Vankien toimintaan sijoittaminen ei ole välttämättä riittävää. Vankiloiden toiminnot eivät aina vastaa vankien tarpeisiin eivätkä vangit ole aina motivoituneita osallistumaan toimintoihin. Ulkomaalaisille vangeille ei ole riittävästi soveltuvia toimintoja. Toimintoja kehitetään niin, että toimintaan osallistumista ja sellien aukioloaikaa saadaan lisättyä. Vankien motivointiin kiinnitetään enemmän huomiota. Ohjelmatyöhön osallistuvien vankien määrää pyritään lisäämään rangaistusajan suunnitelmien tavoitteiden mukaisesti henkilökunnan ja vankien välistä vuorovaikutusta lisäämällä. Niin vankeja kuin työntekijöitä sitoutetaan paremmin yhteiseen suunnitelmaan. Yksiköissä tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota siihen, että rangaistusajan suunnitelman tavoitteet ohjaavat toimintaan sijoittamista.

Rikosseuraamuslaitoksen sisäisen tarkastuksen tekemät tarkastuskertomukset on julkaistu Rikosseuraamuslaitoksen intranet-sivuille tiedoksi, salassa pidettävät osiot pois lukien. Tällä pyritään lisäämään tietoa annetuista suosituksista muissakin kuin tarkastuksen kohteena olleessa yksikössä.

9.2. Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimin tekemät havainnot

Rikosseuraamuslaitoksen laillisuusvalvontatiimi on käsitellyt säännöllisesti eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen yksittäisiä kanteluratkaisuja, oman aloitteen perusteella annettuja ratkaisuja ja tarkastuskertomuksia. Tarvittaessa laillisuusvalvontatiimissä on käsitelty myös Rikosseuraamuslaitoksen omia kanteluratkaisuja ja ratkaisuja oikaisuvaatimusasioissa, Valtiokonttorin ratkaisukäytäntöä sekä tuomioistuinratkaisuja. Laillisuusvalvontatiimi on valmistellut ja esitellyt tärkeimmät ratkaisut Rikosseuraamuslaitoksen johtoryhmälle, joka on päättänyt, mihin toimenpiteisiin ratkaisut antavat aihetta. Johtoryhmä myös seuraa toimenpiteiden toteutumista. Laillisuusvalvontatiimi kokoontui vuonna 2018 kolme kertaa ja johtoryhmä piti laillisuusvalvonta-asioihin keskittyneen kokouksen kaksi kertaa.

Laillisuusvalvontatiimissä ja johtoryhmässä käsiteltiin muun muassa vangin kuulemiseen liittyviä ratkaisuja. Tällä hetkellä kuulemismenettely ei täytä hallintolain vaatimuksia. Laillisuusvalvontatiimi ehdotti, että kuulemiseen kiinnitettäisiin perus- ja täydennyskoulutuksessa erityistä huomiota. Tulevaisuudessa uusi asiakastietojärjestelmä ohjaa siihen, että kuuleminen on suoritettava, kun tehdään vankia koskevia päätöksiä. Oikeusasiamies on ratkaisukäytännössään kiinnittänyt huomioita eristysselliin sijoittamiseen ja eristyssellien kalustukseen. Tältä osin laillisuusvalvontatiimi piti perusteltuna menettelytapaohjeistusta, jotta käytännöt saataisiin yhdenmukaisiksi ja asianmukaisiksi. Käsiteltävänä on ollut myös eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu, jonka mukaan vangilla tulee olla mahdollisuus kuunnella muitakin kuin selliradiosta valittavissa olevia kanavia. Sen vuoksi vangille olisi lähtökohtaisesti annettava radio haltuun. Radion hallussapidon epäämistä ei voi perusteella tarkastettavuudella, koska radio voidaan tarkastuttaa ulkopuolisella toimijalla. Asiasta on tiedotettu vankiloihin. Laillisuusvalvontatiimissä on käsitelty myös

nikotiini tuotteiden myyntiin ja saatavuuteen liittyvää kanteluratkaisua. Kanttiineissa tulisi olla saatavissa nikotiini tuotteita, ja valikoiman tulisi olla vankiloittain yhtenäinen. Asia on saatettu vankiloihin tiedoksi, ja se huomioidaan myös hallussapitotyöryhmän työssä.

Laillisuusvalvontatiimissä käsiteltiin lisäksi eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen tarkastuskertomuksia, jotka ovat koskeneet muun muassa Vantaan vankilan tarkastusta, Jokelan vankilan esteettömyystarkastusta ja junalla tapahtuvaa vanginkuljetusta.

Rikosseuraamuslaitoksessa tuli vireille noin 350 kantelua vuonna 2018. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kantelut tulevat vankiloista. Määrä on lisääntynyt edellisestä vuodesta noin sadalla. Asiaan vaikuttaa osaltaan yksittäisen vangin tekemä huomattavan suuri kanteluiden määrä. Myös eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan saapuneiden kanteluiden määrä on lisääntynyt. Laillisuusvalvonnan näkökulmasta erityisen huolestuttavaa on se, että laillisuusvalvojat joutuvat toistuvasti kiinnittämään vankiloitten huomiota seikkoihin, joista on jo aiemmin huomautettu. Tilanteen parantamiseksi vankiloitten tavoitteeksi on vuodelle 2019 asetettu mallin rakentaminen laillisuusvalvojien kannanottojen jalkauttamiselle omassa yksikössä.

Rikosseuraamuslaitoksessa käynnistyy vuoden 2019 aikana laillisuusvalvonnan kehittämisprojekti. Tavoitteena on määritellä Rikosseuraamuslaitoksen sisäinen laillisuusvalvonta ja siihen kuuluvat aihe-alueet ja toimintatavat. Tämä pitää sisällään muun ohessa sen, miten laillisuusvalvontaa systemaattisesti suunnitellaan, miten ja ketkä sitä toteuttavat ja siihen osallistuvat ja miten laillisuusvalvonnasta raportoidaan.

9.3. Ulkopuolisten organisaatioiden tekemät tarkastukset

Eduskunnan oikeusasiamies toimii YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen mukaisena kansallisena valvontaelimenä. Tähän toimintaan liittyy sekä ennalta ilmoittamattomia että ilmoitettuja tarkastuskäyntejä vankiloihin ja muihin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä.

Eduskunnan oikeusasiamies on myös osa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyssä yleissopimuksessa tarkoitettua valvontarakennetta, jonka tehtävänä on edistää, suojella ja seurata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista. Tämän vuoksi oikeusasiamies kiinnittää vankilatarkastuksilla erityisesti huomiota muun muassa toimittajien esteettömyyteen sekä vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden toteutumiseen. Vuonna 2018 yksiköihin suoritettujen tarkastusten osana onkin tehty esimerkiksi esteettömyyskartoituksia.

Oikeusasiamies on vuonna 2018 ottanut teemaksi oikeuden yksityisyyteen ja tämä painopiste on huomioitu tarkastuskertomuksia laadittaessa. Vankilatarkastuksilla on esimerkiksi kiinnitetty huomioita siihen, miten viranomaisen voi toiminnassaan aktiivisesti ottaa yksityisyyden asettamat vaatimukset huomioon ja tarvittaessa pyrkii annettujen suositusten myötä muuttamaan niitä siten, että yksityisyys toteutuu paremmin.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies teki vuonna 2018 tarkastuksen Keravan, Kuopion, Laukaan, Mikkelin, Sulkavan, Jokelan, Juuan, Pyhäselän ja Helsingin vankiloihin. Lisäksi apulaisoikeusasiamies teki tarkastuksen junalla suoritettavaan vanginkuljetukseen ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön.

Keskushallintoyksikköön on tullut tiedoksi seuraavat vuoteen 2018 kohdistuvat apulaisoikeusasiamiehen tarkastuskertomukset: Keravan vankilan tarkastus (EOAK/448/2018), Kuopion vankilan tarkastus (EOAK/2338/2018), Laukaan vankilan tarkastus (EOAK/2337/2018), Mikkelin vankilan tarkastus (EOAK/2340/2018), Sulkavan vankilan tarkastus (EOAK/2339/2018), Jokelan vankilan tarkastus (EOAK/3183/2018), Juuan vankilan tarkastus (EOAK/4652/2018), Pyhäselän vankilan tarkastus (EOAK/4653/2018), vanginkuljetukseen junalla liittyvä tarkastus sekä keskushallintoyksikön tarkastus (EOAK/957/2018).

Keravan vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamies otti esille muun muassa vartijoiden suorittamaan lääkkeenjakoon, korvaushoidon toteutukseen ja lääkkeiden säilytykseen liittyviä kysymyksiä. Apulaisoikeusasiamies esitti myös näkemyksensä, että vankiloiden ja uudisrakennusten ja tilojen remontoinnissa vankiloilla tulisi olla saatavilla Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköstä ohjeistusta ja tukea.

Kuopion vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamies suoritti ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen Kuopion vankilaan. Tarkastus kohdistettiin laitoksen eristysosaston selleihin. Lisäksi haluttiin selvittää, oliko vankilassa otettu käyttöön Rikosseuraamuslaitoksen valvomatonta tapaamista koskeva hakemuslomake. Apulaisoikeusasiamies kiinnitti muun ohessa huomiota siihen, että kameravalvonnassa ei ollut hyväksyttävää, että wc-asiointi saattoi tulla tarkkailtavaksi. Ulkoilupihalta puuttui sadekatos, minkä vuoksi apulaisoikeusasiamies piti perusteltuna sadetakkien hankkimista. Vankila oli ottanut tapaamislomakkeen käyttöön.

Laukaan vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamies sai tarkastuksella hyvän ja myönteisen kuvan vankilan toiminnasta ja vankien olosuhteista. Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota muun ohessa siihen, että rikosseuraamuskesimiehen toimivaltaa ei ollut järjestetty virka-ajan ulkopuolella sekä muutamiin yksittäisiin tulo-oppaan tietojen virheellisyyksiin.

Mikkelin vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamies teki Mikkelin vankilaan ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen, jonka tavoitteena oli käydä tarkastamassa, ovatko aiempien tarkastuksen jälkeen havaitut toimenpiteet toteutettu. Vankilassa oli mm. korjannut eristyssellin hälytyslaitteen paikan. Edelleen vankila oli luvannut toimittaa vettä muovipuolloissa eristysselleissä oleville vangeille, koska juomapisteet puuttuivat. Liikuntavälineitä oli lisätty ja ulkoilualueiden käyttöä tehostettu. Keskushallintoyksikön laatima hallussapitolomake oli otettu käyttöön, samoin valvomatonta tapaamista koskeva hakemus/päätöslomake.

Sulkavan vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamiehen mukaan tarkastuksella saatiin varsin hyvä ja myönteinen kuva vankilan toiminnasta ja vankien olosuhteista. Apulaisoikeusasiamies teki havaintoja muun ohessa rikosseuraamusesimiehen toimivallan järjestämisestä virka-ajan ulkopuolella, ruokailun yhteydessä pidettävän lepotauon lyhyestä kestosta sekä eristystilan jatkuvasta kameravalvonnasta ja eristystilaan sijoittamisesta. Myös valvontahenkilökunnan suorittama lääkkeenjako ja siihen liittyvä Rikosseuraamuslaitoksen vastuu henkilökunnan kouluttamisessa olivat esillä tarkastuksessa.

Jokelan vankilan tarkastus (ns. esteettömyystarkastus)

Apulaisoikeusasiamies teki Jokelan vankilaan ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen, jonka tarkoituksena oli kartoittaa vankilan tilojen ja ympäristön esteettömyyttä sekä vammaisten henkilöiden osallisuuden toteutumista.

Juuan vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamiehen havainnot eivät kohdistuneet vankien kohtelun ja oikeuksien näkökulmasta erityisen merkittävänä pidettäviin asioita. Havainnot koskivat muun ohessa eristyssellin wc-pytyn näkymistä valvontakamerassa, valvomattomien ja skype-tapaamisten järjestelyjä, järjestyssäännön määräyksiä sekä tulo-oppaan tietoja.

Pyhäselän vankilan tarkastus

Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota muun muassa tutkintavankien sijoittamiseen erilleen vankeusvangeista, vankien toimintoihin osallistumiseen, vankeja koskevien säännösten kääntämiseen, vankien mahdollisuuteen soittaa puhelimella, tarkkailun ja eristämistarkkailun olosuhteisiin, omasta pyynnöstä erillään asumiseen liittyviin menettelytapoihin ja vapaaehtoisen päihteettömyyssitoumuksen pyytämiseen.

Vanginkuljetukseen kohdistunut tarkastus

Apulaisoikeusasiamies teki tarkastuksen junalla tehtävään vanginkuljetukseen. Tarkastuksen perusteella kiinnitettiin huomiota muun ohessa juomakelpoisen veden saatavuuteen, siisteyteen sekä hälytyslaitteiden toimintakunnon tarkastamiseen. Lisäksi oli selvítettävä, onko junan sellien liialliselle kuumuudelle tehtävissä jotain. Lisäksi apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota siihen, että tupakoimattomia vankeja ei tullut sijoittaa tupakoivien kanssa samaan tilaan vastoin tahtoaan. Vangeilla tulisi myös olla mahdollisuus käyttää erillistä wc-tilaa.

Keskushallintoyksikön tarkastus

Apulaisoikeusasiamies toi esille kanteluiden kasvaneen määrän. Tarkastuksessa oli lisäksi esillä muun muassa tarkastustoiminnan kehittäminen ja hallinnonalan oma tehokas valvonta. Lisäksi esillä olivat muun muassa ulkomaalaisten vankien kasvavaan määrään ja tiedonsaantiin liittyvät ongelmat.

9.4. Keskeiset sisäisen valvonnan kehittämiskohteet vuonna 2019

Rikosseuraamuslaitoksen merkittävimmiksi riskeiksi 2018 arvioitiin seuraavat riskit:

- Toimitilaverkosto on tehtävien laajuuteen ja henkilöresursseihin nähden liian laaja. Osa toimitiloista on vanhentuneita ja huonokuntoisia, eivätkä tue tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi usean vankilan turvatekniset järjestelmät ovat uusimisen tarpeessa. Toimitilaratkaisuilla on vaikutus henkilöstömitoitukseen. Toimitiloja on liikaa henkilöstömäärään suhteutettuna, jonka vuoksi yksiköissä työskennellään suhteellisen vähäisellä henkilöstömäärällä vuosia jatkuneiden säästötoimien seurauksena, mikä pahimmillaan johtaa työuupumiseen.

Toimenpiteenä laaditaan vuoteen 2035 ulottuva toimitilasuunnitelma, jossa otetaan huomioon toiminnan asettamat tilavaatimukset, käytettävissä olevat resurssit, lainmukaisten tehtävien laadukas hoitaminen sekä henkilökunnan työhyvinvointi. Toimitilaverkostoselvitys yhteistyössä Senaatti-kiinteistöjen kanssa aloitettiin heinäkuussa 2018. Turvatekniikan kilpailutuksessa varmistetaan laitteiden hankinta, ylläpito ja huolto.

- Riskinä on, että Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaista toiminnallista muutosta ei pystytä toteuttamaan suunnitellussa laajuudessa ja aikataulussa. Toiminnallinen muutos tulee toteuttaa yksikkötasolla. Keskeinen keino on ottaa lähityö käyttöön perustyömuotona kaikissa yksiköissä. Muutos vaatii johdonmukaista ja laaja-alaista strategian mukaista toiminnan kehittämistä ja seurantaa. Toiminnallisen muutoksen toteuttaminen edellyttää sitä tukevan Roti-asiakastietojärjestelmän käyttöönottoa ja sen vaatiman koulutuksen toteuttamista vahvistetussa aikataulussa.

Toimenpiteenä on hankkeiden edistymisen tarkka seuranta mm. raporttien ja mittareiden perusteella sekä yksiköiden johdon vastuuttaminen jatkotoimien suunnittelusta ja toteuttamisesta.

- Keskeiseksi riskiksi arvioidaan myös riittämättömät henkilöstövoimavarat. Työn sisällön kehittyminen edellyttää henkilöstöltä uudenlaista osaamista ja muutoksia yksiköiden henkilöstörakenteessa. Vaadittavaa osaamista ei saada vain rekrytoinneilla ja oman tutkintokoulutuksen uudistamisella, vaan tarvitaan nykyisen henkilökunnan laajaa jatkokoulutusta.

Toimenpiteenä toteutetaan strategista henkilöstösuunnitelmaa, jonka perusteella resursseja kohdennetaan Rikosseuraamuslaitoksen strategian mukaisiin tulostavoitteisiin, jatketaan henkilöstön osaamisen kehittämistä tavoitteiden ja toimintaympäristön asettamien tarpeiden pohjalta sekä huolehditaan työhyvinvoinnista. Lisäksi järjestetään Rikosseuraamuslaitoksen nykyisen henkilöstön tarvittava täydennyskoulutus ja kiinnitetään huomiota työantajakilpailukykyyn uuden henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi.

10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

10.1. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Kirjanpitoyksikössä ei ole ilmennyt vuonna 2018 kirjanpitoyksikön hoidettavana tai vastattavana oleviin varoihin tai omaisuuteen kohdistunutta rikosta.

10.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Takaisinperintää edellyttäviä väärinkäytöksiä ei ole ilmennyt vuonna 2018.

11. Talousarvion toteumalaskelma

Rikosseuraamuslaitoksen talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2018	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	2 031 778,38	1 855 673	1 855 673,14	0,00	100,00
11.04.01. Arvonlisävero	2 031 778,38	1 855 673	1 855 673,14	0,00	100,00
12. Sekalaiset tulot	1 141,39	777	776,59	0,00	100,00
12.25.99. Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	320,47	777	776,59	0,00	100,00
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	820,92	0	0,00		100,00
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 162,83	1 771	1 770,82	0,00	99,99
13.05.01.1. Osminkotulot, pääomienpaaukset ja osakkeiden myyntitulot	2 162,83	1 771	1 770,82	0,00	99,99
Tuloarviotilit yhteensä	2 035 082,60	1 858 221	1 858 220,55	0,00	

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen käyttö vuonna 2018	määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
							Edellisiltä vuosilta	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25. Oikeusministeriön hallinnonala	233697199,66	234 598 491	205 869 028,23	28 729 462,31	234 598 490,54	0,00	29 431 336,26	245 243 336,26	216 513 873,95	28 729 462,31
25.01.29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonsäveroimet (arviomääräraha)	18133199,66	18 786 491	18 786 490,54		18 786 490,54	0,00				
25.40.01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	210864000,00	211 112 000	185 202 355,76	25 909 644,24	211 112 000,00		26 572 045,30	237 684 045,30	211 774 401,06	25 909 644,24
25.40.01.1. Toimintamenot	208864000,00	209 112 000	185 088 540,55	24 023 459,45	209 112 000,00		25 692 973,60	234 804 973,60	210 781 514,15	24 023 459,45
25.40.01.5. Palvelussuhteiden vuokraosuudet (E.K) (enintään)	2000000,00	2 000 000	113 815,21	1 886 184,79	2 000 000,00		879 071,70	2 879 071,70	992 886,91	1 886 184,79
25.40.74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	4700000,00	4 700 000	1 880 181,93	2 819 818,07	4 700 000,00		2 859 290,96	7 559 290,96	4 739 472,89	2 819 818,07
25.40.74.1. Avolaitostyöt	3000000,00	3 000 000	1 331 418,52	1 668 581,48	3 000 000,00		1 666 059,72	4 666 059,72	2 997 478,24	1 668 581,48
25.40.74.2. Avolaitostyöt kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa (EK) (enintään)	1700000,00	1 700 000	548 763,41	1 151 236,59	1 700 000,00		1 193 231,24	2 893 231,24	1 741 994,65	1 151 236,59
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	78803,00	92 016	92 016,00	0,00	92 016,00					
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (arviomääräraha)	78803,00	92 016	92 016,00	0,00	92 016,00					
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	186183,67	153 343	153 343,26	0,00	153 343,26		0,00	153 343,26	153 343,26	0,00
32.30.51. Julkiset työvomina- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)	186183,67	153 343	153 343,26	0,00	153 343,26		0,00	153 343,26	153 343,26	0,00
32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto (KPY)	186183,67	153 343	153 343,26	0,00	153 343,26		0,00	153 343,26	153 343,26	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	65861,18	53 441	53 441,28		53 441,28					
33.20.51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	2747,39	31 427	31 427,12		31 427,12					
33.20.51.01 Palkkatuetty työ, valtionhallinto	2747,39	31 427	31 427,12		31 427,12					
33.20.52 Valtionosuus tyomarkkinatuesta (netto) (arviomääräraha)	63113,79	22 014	22 014,16		22 014,16					
33.20.52.01 Palkkatuetty työ, valtionhallinto	63113,79	22 014	22 014,16		22 014,16					
Määrärahatilit yhteensä	234028047,51	234 897 291	206 167 828,77	28 729 462,31	234 897 291,08	0,00	29 431 336,26	245 396 679,52	216 667 217,21	28 729 462,31

12. Tuotto- ja kululaskelma

RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2018 - 31.12.2018		1.1.2017 - 31.12.2017	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	8 922 857,43		9 667 598,60	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	876 210,29		889 371,61	
Muut toiminnan tuotot	2 786 304,92	12 585 372,64	3 435 291,44	13 992 261,65
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	20 029 145,08		20 349 539,46	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	143 994,31		134 818,31	
Henkilöstökulut	120 756 911,18		120 297 535,21	
Vuokrat	47 950 846,05		45 932 617,22	
Palvelujen ostot	31 366 668,82		30 221 820,96	
Muut kulut	5 127 215,25		5 530 228,60	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	194 462,44		452 609,20	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-6 658 797,28		-6 303 384,41	
Poistot	812 584,72		846 491,07	
Sisäiset kulut	96 582,32	-219 819 612,89	133 367,41	-217 595 643,03
JÄÄMÄ I		-207 234 240,25		-203 603 381,38
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	11 765,90		10 319,92	
Rahoituskulut	-9 152,93	2 612,97	-9 551,53	768,39
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	7 919,05		8 738,97	
Satunnaiset kulut	-14 485,55	-6 566,50	-30 633,31	-21 894,34
JÄÄMÄ II		-207 238 193,78		-203 624 507,33
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut kotitalouksille		-2 367 267,83		-1 101 806,56
JÄÄMÄ III		-209 605 461,61		-204 726 313,89
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	1 855 673,14		2 031 778,38	
Suoritetut arvonlisäverot	-18 786 490,54	-16 930 817,40	-18 133 199,66	-16 101 421,28
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-226 536 279,01		-220 827 735,17

13. Tase

RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TASE

	31.12.2018		31.12.2017	
VASTAAVAA				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>17 240 793,54</u>	<u>17 240 793,54</u>	<u>11 610 016,52</u>	<u>11 610 016,52</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	2 981 855,77		3 114 579,14	
Kalusteet	33 148,85		40 644,93	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>1 044 798,44</u>	<u>4 059 803,06</u>	<u>138 856,34</u>	<u>3 294 080,41</u>
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		21 343 402,38		14 946 902,71
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	1 109 861,31		1 202 092,10	
Keskeneräinen tuotanto	237 533,47		319 896,07	
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>1 277 415,01</u>	<u>2 624 809,79</u>	<u>1 444 780,62</u>	<u>2 966 768,79</u>
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	584 206,20		707 444,90	
Siirtosaamiset	30 596,03		108 608,25	
Muut lyhytaikaiset saamiset	57 025,73		72 125,71	
Ennakkomaksut	<u>150,00</u>	<u>671 977,96</u>	<u>506,00</u>	<u>888 684,86</u>
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	95 050,13		93 916,95	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>0,00</u>	<u>95 050,13</u>	<u>1 973,85</u>	<u>95 890,80</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		3 391 837,88		3 951 344,45
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>24 735 240,26</u>		<u>18 898 247,16</u>	

RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TASE

	31.12.2018	31.12.2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
VALTION PÄÄOMA		
Valtion pääoma 1.1.1998	269 413 004,89	269 413 004,89
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-284 170 123,68	-288 687 611,98
Pääoman siirrot	232 724 580,93	225 345 223,47
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-226 536 279,01</u>	<u>-220 827 735,17</u>
	<u>-8 568 816,87</u>	<u>-14 757 118,79</u>
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	3 740,59	22 684,94
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	9 747 833,55	9 705 875,87
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	2 238 964,20	2 070 452,69
Edelleen tilittävät erät	2 629 523,98	3 098 227,20
Siirtovelat	18 651 104,40	18 673 911,03
Muut lyhytaikaiset velat	<u>32 890,41</u>	<u>84 214,22</u>
	<u>33 304 057,13</u>	<u>33 655 365,95</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	33 304 057,13	33 655 365,95
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>24 735 240,26</u>	<u>18 898 247,16</u>

14. Liitetiedot

14.1. Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Tuloslaskelma

Tilinpäätösaikataulusta, laskuttajista sekä laskujen tarkastamisista ja hyväksymisistä johtuvista syistä on vuoden 2019 kirjanpitoon kirjattu vuodelle 2018 kuuluvia matkalaskuja yhteensä 3 693,03 euroa. Vuonna 2018 ansaittuja palkkoja maksettiin vuoden 2019 kirjanpitoon, 31.1.2019, yhteensä 743 292,54 euron arvosta.

Vuodelle 2019 on kirjattu 102 173,74 euroa vuodelle 2018 kuuluvia Vankeusaikamahdollisuutena hankkeen ESR-rahoistusta.

Valtiokonttori tarkensi alkuvuonna 2018 ohjettaan henkilöiden oletustoiminnon käytöstä. Oletustoimintona ei enää tule käyttää ”9999900100 Kohdentamaton työ” toimintoa vaan toimintoa, joka parhaiten kuvaa henkilön pääasiallista toimintaa. Palkeet korvasi Rikosseuraamuslaitoksen esityksestä henkilöiden oletustoiminnot loka-marraskuussa pääasiallista toimintaa vastaavaksi. Kiekun toiminnallisuudesta johtuen haittatyö- yms. korvaukset sekä niitä vastaavat htv:t ovat kohdentuneet henkilön oletustoiminnolle. Tästä syystä marras-joulukuun toteutumat antavat tarkemman kuvan toimintojen toteutumista kuin vuoden 2018 muut kuukaudet ja siksi marras-joulukuun htv-tietoja on käytetty laskelmissa koko vuoden tietojen sijasta.

Eläkemaksut sisältävät 1 065,70 euroa vuodelle 2017 kuuluvia eläkemaksuja sekä 4 602,76 euroa eläkemaksujen oikaisuja.

Tase

Hallinnan siirtoina siirrettiin Suomenlinnan hoitokunnalle 809 455,13 euron arvosta kansallisuusomaisuutta ja rakennuksia.

Liite: 5 Henkilöstökulujen erittely

Palkkojen maksuaikataulun vuoksi vuoden 2018 kirjanpitoon kohdentui vuodelle 2018 kuuluvia haitta-, ylityö- ja muita korvauksia yhteensä 743 292,54 euron arvosta.

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018 - 2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työtekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 % yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta. Kertaerää ei ole jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se kirjataan kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liitteessä on ilmoitettu tiedot vain niistä kansallis- ja käyttöomaisuushyödykkeistä sekä käyttöomaisuusarvopapereista ja muista pitkäaikaisista sijoituksista, joiden hankintamenoja ei ole vielä tilikauden alkaessa kokonaan kirjattu poistoina kuluksi.

14.2. Nettoutetut tulot ja menot

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2017	Talousarvio 2018 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2018 määrärahojen		Tilinpäätös 2018	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2018	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2018	Käyttö vuonna 2018 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
25.40.01											
Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha)											
	Bruttomenot	224 867 335,45	223 294 000	198 632 892,52		224 542 536,76				224 325 866,12	
	Bruttotulot	14 003 335,45	12 182 000	13 430 536,76		13 430 536,76				12 551 465,06	
	Nettomenot	210 864 000,00	211 112 000	185 202 355,76	25 909 644,24	211 112 000,00	26 572 045,30	237 684 045,30	211 774 401,06	25 909 644,24	
33.20.52.											
Valtion osuus työmarkkinatuesta (nettob) arviomääräraha											
	Bruttomenot	63 113,79	22 014	22 014,16		22 014,16					
	Bruttotulot	0,00	0	0,00		0,00					
	Nettomenot	63 113,79	22 014	22 014,16	0,00	22 014,16					

14.3. Arviomäärärahojen ylitykset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 3.

14.4. Peruutetut siirretyt määrärahat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 4.

14.5. Henkilöstökulujen erittely

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2018	2017
Henkilöstökulut	100 051 401,81	98 317 494,94
Palkat ja palkkiot	100 263 361,87	98 631 271,73
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos)*	-211 960,06	-313 776,79
Henkilösivukulut	18 721 606,58	18 838 119,55
Eläkekulut	17 025 010,05	17 339 530,15
Muut henkilösivukulut	1 696 596,53	1 498 589,40
Yhteensä	118 773 008,39	117 155 614,49
Johdon palkat ja palkkiot)**, josta tulosperusteiset erät	3 199 710,84 0,00	3 416 563,98 0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet		
Johto	5 020,00	4 980,00
Muu henkilöstö	1 920,00	2 550,00
Vankipalkat ja niiden sosiaaliturvamaksut		
	2018	2017
Vankipalkat	1 967 252,41	3 108 931,60
Vankien toimintarahat)***	0,00	0,00
Vankien käyttörahat)****	0,00	0,00
Vankien sosiaaliturvamaksut	16 650,38	32 989,12
Yhteensä	1 983 902,79	3 141 920,72
Henkilöstökulut yhteensä	120 756 911,18	120 297 535,21

*Aikaisemmista vuosista poiketen lomapalkkavelka ei sisällä vuosilomalisiä, mikä johtuu Kieku palkkajärjestelmän lomapalkkavelkalaskennan määrityksistä.

**Johto on määriteltä pääjohtajan päätöksellä . Vuoden 2008 alusta 30.9.2016 saakka johtoon kuuluvan henkilöstön palkat on kirjattu liikekirjanpidossa omalle tilille lomaraha lukuunottamatta. Lomarahoina kirjanpidon kertymään on lisätty 6 % vuosipalkkion määrästä. 1.10.2016 lähtien lomaraha sisältyy palkkoihin.

***Vankien toimintarahat aikavälillä 1.1.-30.9.2016, 1.10.2016 alkaen kirjattu LKP 45990000, joka ei henkilöstökulua

****Vankien käyttörahat aikavälillä 1.1.-30.9.2016, 1.10.2016 alkaen kirjattu LKP 8261000, joka ei henkilöstökulua

14.6. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 6.

14.7. Kansallis- ja käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisvaikutteisten menojen poistot

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 7.

14.8. Rahoitustuotot ja –kulut

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 8.

14.9. Talousarvionaloudesta annetut lainat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 9.

14.10. Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2018				31.12.2017			
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistussuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	1 085		42 805,78					42 805,78
Pirkanmaan Luomutuottajat Oy	1		168,00					168,00
Osuuskunta Sataluomu, Pori	1		168,00					168,00
Elixo Oil Oy, Somero	12		2 018,00					2 018,00
Osuuskunta Jalostuspalvelu	1		200,00					200,00
Osuuskunta Lihakunta	1		2 467,00			326,22		2 467,00
Osuuskunta Pohjolan Maito	1069		37 784,78			1444,6		37 784,78
Finnamyl Oy	5		0,00					0,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			42 805,78			1770,82		42 805,78

14.11. Taseen rahoituserät ja velat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 11.

14.12. Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä:
Rikosseuraamuslaitoksella ei ole liitteen mukaisia myönnettyjä takauksia.

Voimassa olevat takuut ja niiden käytävissä oleva enimmäismäärä:
Rikosseuraamuslaitoksella ei ole liitteen mukaisia takuita.

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain:
Rikosseuraamuslaitoksella ei ole liitteen mukaisia takauksia tai takuita valuutoittain.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Määräraha- tarve 2018	Määräraha- tarve 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	54 151 537,00	55 721 004,00	50 801 200,00	20 860 146,00	127 382 350,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole liitteen mukaisia sopimuksia ja sitoumuksia

14.13. Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 13.

14.14. Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 14.

14.15. Velan muutokset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 15.

14.16. Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 16.

14.17. Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Täydentäviä tietoja sisältyy toimintakertomuksen laskelmien muihin liitetietoihin.

15. Allekirjoitus

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28.2.2019.

Esa Vesterbacka
Pääjohtaja
Rikosseuraamuslaitos